

40 lat

Towarzystwa Muzycznego
im. Karola Szymanowskiego

Międzynarodowa Konferencja Naukowa
Karol Szymanowski
w kulturze XX i XXI wieku

International Conference **Karol Szymanowski**
in the Culture of the 20th and 21st Centuries

Zakopane 2017 | 1–4 października / 1–4 October

ROK KAROLA SZYMANOWSKIEGO | ZAKOPANE 2017

Nowoczesny Hotel Pension Stamary otwarto w maju 1905 roku. Był to wówczas jeden z lepszych pensjonatów, luksusowo wyposażony. Początkowo mieścił 35 pokoi dla gości oraz jadalnię i pokoje recepcyjne. Większość pokoi posiadała balkon lub werandę. Wszystkie pokoje gościnne miały podwójne zamknięcia. Znajdowała się w nich letnia oraz zimowa wentylacja a także mechanizmy dźwigniowe do uchylania górnych kwater okien pod kątem 45 stopni. Wszystkie narożniki w pokojach były zaokrąglone w celu dokładniejszego czyszczenia ścian z pyłu. Hotel Stamary posiadał także duży park, który rozciągał się aż po dzisiejszy dworzec PKS . Na początku XX stulecia obiekt ten był jednym z najpiękniejszych budynków Zakopanego i stał się najbardziej reprezentacyjnym hotelem zakopiańskim, chętnie odwiedzany przez rozmaite sławy i usytuowane osobistości. Gościli tu Ignacy Jan Paderewski, Józef Konrad Korzeniowski, Ignacy Daszyński, Wojciech Kossak, Maria Pawlikowska-Jasnorzewska.

W hotelu organizowane były wieczory teatralno-taneczne oraz koncerty. Wkrótce po otwarciu budynku latem 1905 odbył się tu na koncert kompozytorski grupy „Młoda Polska w Muzyce”, do której należał Grzegorz Fitelberg, Karol Szymanowski, Apolinary Szeluto, Ludomir Różycki. W sali Hotelu Stamary po raz pierwszy zabrzmiały publicznie wybrane *Preludia* op. 1 Karola Szymanowskiego. Pod nieobecność 23-letniego kompozytora wykonał je Apolinary Szeluto. W sierpniu 1922 Karol Szymanowski mieszkał tu kilka dni.

Modern Hotel Pension Stamary was opened in May 1905. It was one of the best pension of the time with de lux equipment. At the beginning, it housed 35 guest rooms and reception rooms. Most of the rooms had a balcony or a sun parlour. Most of the rooms was equipped with a double lock. They had a summer/winter air conditioning and lever mechanisms for opening an upper panel of a window at the angle of 45°. All corners in the rooms were rounded to make dusting easier. Hotel Stamary was also surrounded by a large park stretching along to an area occupied today by the PKS bus station. At the beginning of the 20th century, it was one of the most beautiful buildings in Zakopane and became the most representative hotel of Zakopane; it was willingly visited by many celebrities and wealthy grantees. The Hotel hosted Ignacy Paderewski, Józef Konrad Korzeniowski, Ignacy Daszyński, Wojciech Kossak, Maria Pawlikowska-Jasnorzewska.

The Hotel was also the place where various theatre and dance events as well as concerts were held. Shortly after opening in summer 1905, the building housed the composers' concert of 'Młoda Polska w Muzyce' Group whose members were Grzegorz Fitelberg, Karol Szymanowski, Apolinary Szeluto, Ludomir Różycki. In the Hotel Stamary's hall first public presentation of Karol Szymanowski's selected *Preludes* op. 1, performed by Apolinary Szeluto in the absence of the 23-year old composer, took place. In August 1922, Szymanowski stayed here for a few days.

Międzynarodowa Konferencja Naukowa Karol Szymanowski w kulturze XX i XXI wieku

International Conference **Karol Szymanowski**
in the Culture of the 20th and 21st Centuries

Zakopane, 1–4 października 2017 / 1–4 October 2017
Grand Hotel Stamary

KOMITET HONOROWY / HONORARY COMMITTEE:

Dr Karol Bula – Prezes Honorowy Towarzystwa Muzycznego im. Karola Szymanowskiego /
Honorary President of the Karol Szymanowski Music Society

Dr Daniel Cichy – Dyrektor, Redaktor Naczelny Państwowego Wydawnictwa Muzycznego / Director – Editor in Chief of the PWM Edition
Dr hab. Małgorzata Janicka-Stysz – Kurator ds. Programowych Muzeum Karola Szymanowskiego w willi „Atma” w Zakopanem /
Programme Curator of the Karol Szymanowski Museum in Villa „Atma”, Zakopane

Elżbieta Jasińska-Jędrasz – Archiwum Kompozytorów Polskich Biblioteki Uniwersyteckiej w Wawszawie /
Archive of Polish Composers, Warsaw University Library

Mec. Witold Juchniewicz – Prezes Fundacji im. Karola Szymanowskiego / President of the Karol Szymanowski Foundation

Andrzej Kosowski – Dyrektor Instytutu Muzyki i Tańca / Director of the Institute of Music and Dance

Małgorzata Małaszko – Dyrektor, Redaktor Naczelna Programu 2 Polskiego Radia / Director – Editor in Chief of the Polish Radio, Programme 2

Bogdan Tosza – Dyrektor Filharmonii im. Karola Szymanowskiego w Krakowie / Director of the Karol Szymanowski Philharmonic in Kraków

Joanna Wnuk-Nazarowa – Dyrektor Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach /
Director of the National Polish Radio Symphony Orchestra in Katowice

KOMITET PROGRAMOWY / PROGRAMME COMMITTEE:

dr **Beata Bolesławska-Lewandowska**, Instytut Sztuki, Polska Akademia Nauk / Institute of Art, Polish Academy of Sciences

Magdalena Borowiec, Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie / University of Warsaw Library

dr **Agnieszka Chwitek**, Instytut Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego / Institute of Musicology, Warsaw University

dr hab. **Iwona Lindstedt**, Instytut Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego / Institute of Musicology, Warsaw University

ORGANIZACJA / ORGANISATION:

Towarzystwo Muzyczne im. Karola Szymanowskiego / The Karol Szymanowski Music Society

Prezes / President: prof. **Joanna Domańska**

Zakopane, Grand Hotel Stamary, ul. Kościuszki 19
sala konferencyjna / conference hall

■ 2 października 2017, poniedziałek / Monday, October 2nd

9.40 – Otwarcie konferencji / Opening of the conference
Joanna Domańska, prezes Towarzystwa Muzycznego im. Karola Szymanowskiego / president of the Karol Szymanowski Music Society

10.00–11.30 Prowadzenie / Chair: **Małgorzata Janicka-Stysz**

Stephen Downes (Wielka Brytania / United Kingdom)
Longing to Belong: Nationalism and Sentimentalism in the Second Violin Concertos of Szymanowski and Bartók / *Tęskniąc za przynależnością: nacjonalizm i sentymentalizm w drugich koncertach skrzypcowych Szymanowskiego i Bartóka*

Paul Cadrin (Kanada / Canada)
Szymanowski's two violin concertos: epiphanies of a mutating universe? / *Dwa koncerty skrzypcowe Szymanowskiego: epifanie zmieniającego się wszechświata?*

Marcin Krajewski (Polska / Poland)
Styl muzyczny jako system. Przypadek Szymanowskiego / *Style as a System. Szymanowski's Case*

11.30–12.00 – Przerwa / Coffee break

12.00–13.30 Prowadzenie / Chair: **Iwona Lindstedt**

Dymitr Polaczok (Ukraina / Ukraine)
Rola muzyki wokalne w ewolucji twórczej Karola Szymanowskiego (pogląd ukraiński) / *The Role of Vocal Music in Karol Szymanowski's Artistic Evolution (Ukrainian Point of View)*

Agnieszka Chwitek (Polska / Poland)
Sonata op. 9 jako punkt wyjścia do eksperymentów formalnych Karola Szymanowskiego / *Sonata op. 9 as a Starting Point for Karol Szymanowski's Formal Experiments*

William Hughes (Australia)
Pianism Through an Orchestral Prism: the Case of Two Middle-period Song-cycles in Late-period Orchestrations / *Pianistyka poprzez pryzmat orkiestry: przypadek dwóch cykli pieśni okresu środkowego w ich późniejszych orkiestracjach*

13.30–14.00 – Przerwa / Coffee break

PROGRAM

14.00–16.00 Prowadzenie / Chair: **Jolanta Guzy-Pasiak**

Beata Bolesławska-Lewandowska (Polska / Poland)
Między uwielbieniem a krytyką – Karol Szymanowski w oczach kompozytorów polskich „pokolenia 1910” / *Between Admiration and Criticism – Karol Szymanowski in the Eyes of Polish Composers of the “1910 generation”*

Elżbieta Jasińska-Jędrasz (Polska / Poland)
Analogie między twórczością Karola Szymanowskiego a twórczością Tadeusza Bairda / *The Analogies Between the Works by Karol Szymanowski and Tadeusz Baird*

Małgorzata Janicka-Stysz (Polska / Poland)
Kategoria „żału” w muzyce Fryderyka Chopina, Karola Szymanowskiego i Henryka Mikołaja Góreckiego / *The Category of “Regret” in Fryderyk Chopin's, Karol Szymanowski's and Henryk Mikołaj Górecki's Music*

Marcin Trzęsiok (Polska / Poland)
Beauty Radiated in Eternity. Eugeniusza Knapika mimowolna rozmowa z Szymanowskim / *Beauty Radiated in Eternity. Eugeniusz Knapik's Involuntary Conversation with Szymanowski*

■ 3 października 2017, wtorek / Tuesday, October 3rd

10.00–11.30 Prowadzenie / Chair: **Agnieszka Chwitek**

Tomasz Baranowski (Polska / Poland)
Szymanowskiego portret poetycki. Postać i dzieło kompozytora w poezji polskiej XX wieku / *Szymanowski's Poetic Portrait. The Composer and His Oeuvre in the Polish Poetry of the 20th Century*

Danuta Gwizdalanka (Polska / Poland)
Literackie portrety Karola Szymanowskiego / *Karol Szymanowski's Literary Portraits*

Iwona Sowińska (Polska / Poland)
Szymanowski i kino / *Szymanowski and the Cinema*

11.30–12.00 – Przerwa / Coffee break

PROGRAMME

12.00–14.00 Prowadzenie / Chair: **Małgorzata Gamrat**

Edward Boniecki (Polska / Poland)
Karol Szymanowski w Zakopanem powraca do natury / *Karol Szymanowski in Zakopane Goes Back to Nature*

Radosław Romaniuk (Polska / Poland)
Karol Szymanowski jako bohater utworów Jarosława Iwaszkiewicza / *Karol Szymanowski as a Hero in Jarosław Iwaszkiewicz's Works*

Anna Tenczyńska (Polska / Poland)
„Jeszcze kiedyś w Tymszówce...” Iwaszkiewicz słucha Szymanowskiego / *“One more time in Tymszówka...” Iwaszkiewicz Listens to Szymanowski*

Alicja Matracka-Kościelny (Polska / Poland)
Anna Iwaszkiewiczowa – Karol Szymanowski / *Anna Iwaszkiewicz – Karol Szymanowski*

14.00–14.30 – Przerwa / Coffee break

14.30–16.30 Prowadzenie / Chair: **Marcin Trzęsiok**

Anatolij Kałenyczenko (Ukraina / Ukraine)
Karol Szymanowski a secesja / *Karol Szymanowski and the Secession*

Eva Maria Jensen (Dania / Denmark)
Karol Szymanowski: Król Roger jako przykład scenicznej modyfikacji rytuału religijnego / *Karol Szymanowski: Król Roger as an Example of a Stage Modification of a Religious Ritual*

Małgorzata Komorowska (Polska / Poland)
Z problematyki wykonawczej Karola Szymanowskiego: odtwórcy Rogera – od Eugeniusza Mossakowskiego do Mariusza Kwietnia / *The Performing Aspects of Karol Szymanowski's Music: the Performers of King Roger Character – from Eugeniusz Mossakowski to Mariusz Kwiecień*

Iryna Sikorska (Ukraina / Ukraine)
Król Roger Karola Szymanowskiego a współczesne mu tendencje w ukraińskiej twórczości operowej / *Karol Szymanowski's Król Roger and the Tendencies Present at that Time in Ukrainian Operatic Works*

■ 4 października 2017, środa / Wednesday, October 4th

9.00–11.00 Prowadzenie / Chair: **Tomasz Baranowski**

Jolanta Guzy-Pasiak (Polska / Poland)
Koncepcje sztuki ponadnarodowej w estetyce Karola Szymanowskiego i Ludomira Michała Rogowskiego / *The Idea of Transnational Art in Karol Szymanowski's and Ludomir Michał Rogowski's Aesthetics*

Małgorzata Gamrat (Polska / Poland)
Karol Szymanowski w refleksji Aleksandra Tansmana / *Karol Szymanowski in Alexandre Tansman's Writings*

Grzegorz Piotrowski (Polska / Poland)
La lumière. Hélène Casella – francuska przyjaciółka Karola Szymanowskiego / *La lumière. Hélène Casella – Karol Szymanowski's French Friend*

Małgorzata Zawadzka (Polska / Poland)
O Szymanowskim z troską. Listy Jarosława Iwaszkiewicza i Hélène Kahn-Caselli / *About Szymanowski with Concern – Jarosław Iwaszkiewicz and Hélène Kahn-Casella's Letters*

11.00–11.30 Przerwa / Coffee break

11.30–13.30 Prow. / Chair: **Beata Bolesławska-Lewandowska**

Cindy Bylander (Stany Zjednoczone / USA)
Listening to Szymanowski: Rhetoric Versus Performance 1945–1955 / *Słuchając Szymanowskiego: retoryka a wykonania w latach 1945–1955*

Aleksander Polaczok (Ukraina / Ukraine)
Muzyka Karola Szymanowskiego w jego małej ojczyźnie (Tymszówka, Kamionka, Kropywnycki) w latach 1962–2017 / *Karol Szymanowski's Music in his Little Homeland (Tymszówka, Kamionka, Kropywnycki) in the Years 1962–2017*

Tomasz Nowak (Polska / Poland)
Karol Szymanowski a muzycy ludowi i badacze folkloru muzycznego / *Karol Szymanowski and Folk Musicians as well as Music Folklore Researchers*

Mariola Kokowska (Polska / Poland)
Stopiewnie i Pieśni kurpiowskie – związki między słowem, emocjami i muzyką / *Stopiewnie and Pieśni kurpiowskie – the Connections Between a Word, Emotions and Music*

13.30 Dyskusja końcowa / Closing discussion

1 października 2017, niedziela, godz. 17.00 | Willa Atma, ul. Kasprusie 19
Sunday, October 1st, 5 pm | The Karol Szymanowski Museum in 'Atma'

Spotkanie wspomnieniowe „40 lat działalności TMiKS” /
40 years of the Karol Szymanowski Music Society activity – flash-back meeting

film: „Harnasiowa nuta”, TVP 1981

prowadzenie / hosting : **Maciej Pinkwart, Karol Rafał Bula**

1 października 2017, niedziela, godz. 20.00 | Kościół p.w. Św. Krzyża, ul. Chałubińskiego 30
Sunday, October 1st, 8 pm | The St. Cross Church

INAUGURACJA / INAUGURATION
Orkiestra Filharmonii Krakowskiej / The Cracow Philharmonic

Gabriel Chmura – dyrygent / conductor
Iwona Hossa – sopran / soprano

Karol Szymanowski
Etiuda b-moll op. 4 nr 3 / *Etude in B flat minor*, Op. 4, No. 3 (arr. G. Fitelberg)
Pieśni kurpiowskie op. 58 nr 1, 3, 5, 7, 8 / *Kurpian songs*, Op. 58, Nos. 1, 3, 5, 7, 8 (arr. G. Fitelberg)
Penthesilea, pieśń na sopran i orkiestrę op. 18 / *Penthesilea*, song for soprano and orchestra, Op. 18
II Symfonia B-dur op. 19 / *Symphony No. 2 in B flat major*, Op. 19

2 października 2017, poniedziałek | Teatr im. St.I. Witkiewicza, ul. Chramcówki 15
Monday, October 2nd, 7 pm | The Witkacy Theatre

Karol Szymanowski – *Harnasie* op. 55

transkrypcja na 2 fortepiany na podstawie wyciągu na 4 ręce G. Bacewicz /
the two-piano version based on G. Bacewicz's piano reduction for four hands
opracowanie wykonawcze / performing adaptation: A. Tatarski

Joanna Domańska – fortepian / piano
Andrzej Tatarski – fortepian / piano

Obraz 1 / Scene 1: *Hala* / *The Mountain Meadow*
Redyk / *Driving the Sheep*; *Scena mimiczna „Zaloty”* / *Mimic Scene 'Courtship'*; *Marsz zbójnicki* / *The Tatra Robbers' March*;
Scena mimiczna „Harnaś i dziewczyna” / *Mimic Scene 'The Harnas and the Girl'*; *Taniec zbójnicki* / *The Tatra Robbers' Dance*

Obraz 2 / Scene 2: *Wnętrze chatupy* / *Interior of the Cottage*
Wesele / *The Wedding*; *Cepiny* / *Entry of the Bride*; *Pieśń Sihajów* / *Drinking Song*;
Taniec góralski / *The Tatra Highlanders' Dance*; *Wejście harnasiów. Taniec* / *Raid of the Harnasie – Dance*

Obraz 3 / Scene 3: *Hala* / *The Mountain Meadow. Epilogue*

Nuty góralskie i nowa muzyka góralska / Traditional and New Highlander Music

Krzysztof Trebunia-Tutka i / and **Trebunie-Tutki Family**
prowadzenie koncertu / hosting of the concert: **Krzysztof Trebunia-Tutka**

3 października 2017, wtorek, godz. 19.00 | Willa Atma, ul. Kasprusie 19
Tuesday, October 3rd, 7 pm | The Karol Szymanowski Museum in 'Atma'

135. Urodziny Karola Szymanowskiego / Karol Szymanowski's 135th birth anniversary
Tort wariacyjny. Szymanowski „wprost” i „przetwarzany” / Layer cake. Szymanowski 'in crudo' and 'transformed'

Piotr Kowal – fortepian / piano
Krzysztof Augustyn – fortepian / piano

Karol Szymanowski „wprost” / **Karol Szymanowski** 'in crudo'...
Wariacje B-dur op. 3 / *Variations in B flat minor*, Op. 3
III Sonata op. 36 / *Sonata No. 3*, Op. 36
Mazurki op. 50 nr 1–4 / *Mazurkas*, Op. 50, Nos. 1–4

...i „przetwarzany” / and 'transformed'...

Cytaty Szymanowskiego przypomną studenci teorii muzyki Akademii Muzycznej w Krakowie /
Szymanowski's quotations will be recalled by the Music Theory students of the Academy of Music in Kraków

prowadzenie koncertu / hosting of the concert: **Małgorzata Janicka-Stysz**

4 października 2017, środa, godz. 16.00 | Kasprowy Wierch, budynek górnej stacji kolei
Wednesday, October 4th, 4 pm | Kasprowy Wierch, The Cable Car Station

Karol Szymanowski w Tatrach – koncert na wysokości 1959 m n.p.m. / Karol Szymanowski in Tatras – 1959 m above sea level

Silesian String Quartet
Szymon Krzeszowiec – I skrzypce / I violin
Arkadiusz Kubica – II skrzypce / II violin
Łukasz Syrnicki – altówka / viola
Piotr Janosik – wiolonczela / cello

Grażyna Bacewicz – *IV Kwartet Smyczkowy* / *String Quartet No. 4* (1947)
Karol Szymanowski – *II Kwartet smyczkowy* op. 56 / *String Quartet No. 2*, Op. 56
Henryk Mikołaj Górecki – „Już się zmierzcza” / *Kwartet smyczkowy* op. 62 / 'Already it is Dusk', *String Quartet No. 1*, Op. 62

prowadzenie koncertu / hosting of the concert: **Marcin Trzęsiok**

5 października 2017, czwartek, godz. 19.30 | Sala koncertowa NOSPR – Katowice
Thursday, October 5th, 7.30 pm | The NOSPR Concert Hall – Katowice

Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Katowicach / The Polish National Radio Symphony Orchestra in Katowice

Alexander Liebreich – dyrygent / conductor
Elina Vähälä – skrzypce / violin
Chór Filharmonii Krakowskiej / **Choir of the Karol Szymanowski Philharmonic in Cracow**

Jean Sibelius – *Poemat symfoniczny „Tapiola”* op. 112 / *Symphonic poem 'Tapiola'*, Op. 112
Karol Szymanowski – *II Koncert skrzypcowy* op. 61 / *Violin Concerto No. 2*, Op. 61
Karol Szymanowski – *I Koncert skrzypcowy* op. 35 / *Violin Concerto No. 1*, Op. 35
Maurice Ravel – *II Suita „Dafnis i Chloe”* / 'Daphnis and Chloe', *suite No. 2*

STRESZCZENIA / ABSTRACTS BIOGRAMY / BIOGRAPHICAL NOTES

Tomasz BARANOWSKI

Szymanowskiego portret poetycki.

Postać i dzieło kompozytora w poezji polskiej XX wieku

Jednym z wielu przejawów recepcji spuścizny Karola Szymanowskiego w kulturze polskiej jest żywotny i trwały ślad, jaki pozostawiła ona w poezji minionego stulecia. Wiersze inspirowane muzyką twórcy *Harnasiów*, czy też jedynie jemu poświęcone (w ogólnej liczbie ponad czterdziestu), wyszły spod pióra wielu sławnych poetów, spośród których należy wymienić przede wszystkim Jarosława Iwaszkiewicza, Jana Lechonia, Kazimierę Iłłakowiczównę, Marię Pawlikowską-Jasnorzewską, Juliana Przybosa i Konstantego I. Gałczyńskiego. Celem wystąpienia jest wnikliwa i dokonana w perspektywie interdyscyplinarnej analiza „obecności” Szymanowskiego w twórczości lirycznej kilku pokoleń autorów. Przedmiotem rozważań są przede wszystkim następujące kwestie: geneza poszczególnych liryków, źródła inspiracji, próba wyodrębnienia wątków tematycznych związanych z postacią kompozytora i jego muzyką. Z drugiej strony zarysowana jest problematyka muzyczności poezji, przejawiająca się w stylistyce i kompozycji niektórych wierszy i – jak się wydaje – mająca swe źródło w muzyce Szymanowskiego.

Tomasz BARANOWSKI

Szymanowski's Poetic Portrait. The Composer and His Oeuvre in the Polish Poetry of the XXth Century

One of the many displays of the reception of Karol Szymanowski's legacy in Polish culture is a significant and permanent mark that it left on the poetry of the previous century. Poems inspired by the music of *Harnasie's* composer or at least dedicated to him (in the number of more than forty) were conceived by many famous poets, including Jarosław Iwaszkiewicz, Jan Lechoń, Kazimiera Iłłakowiczówna, Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, Julian Przyboś and Konstanty I. Gałczyński. The aim of the presentation is a profound analysis conducted in an interdisciplinary perspective of Szymanowski's "presence" in lyric poetry of a few generations of poets. The subject of analysis includes the following issues: the origins of a poem, sources of inspiration, an attempt to outline thematic aspects connected with the composer and his music. On the other hand, the author touches upon the problem of musicality of poetry visible in stylistics and composition of some poems which, as it seems, has its roots in Szymanowski's music.

Tomasz BARANOWSKI jest muzykologiem, pianistą, nauczycielem akademickim i prelegentem muzycznym. Jest autorem dwóch książek (*Estetyka ekspresjonizmu w muzyce XX wieku*, 2006 i *Profile Skriabina. Szkice z poetyki twórczości*, 2013) oraz ponad 50 artykułów naukowych, poświęconych głównie historii muzyki polskiej XIX i XX wieku oraz estetyce muzyki epoki modernizmu. Wielokrotnie prezentował wyniki swoich badań na forum międzynarodowym, wykładając i wygłaszając referaty w Austrii, Niemczech, Francji, Belgii, Kanadzie i na Litwie. Jest adiunktem w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego. W 2013 roku uzyskał habilitację w zakresie nauk humanistycznych.

Tomasz BARANOWSKI is a musicologist, pianist, music lecturer and Assistant Professor at the Institute of Musicology, University of Warsaw. He is the author of two books – *Aesthetics of Expressionism in 20th-Century Music* (2006) and *Scriabin's Profiles. Sketches about the poetics of creative work* (2013) – and more than 50 articles, mainly on the history of Polish music in the 19th and 20th centuries and on the aesthetics of music in the modernist era. He has participated in numerous conferences and has given lectures in Poland and abroad, including Germany, Austria, Belgium, France, Canada and Lithuania, among others. In September 2013, he was awarded his postdoctoral degree (habilitation) in the humanities.

Beata BOLESŁAWSKA-LEWANDOWSKA

Między uwielbieniem a krytyką – Karol Szymanowski w oczach kompozytorów polskich „pokolenia 1910”

Karol Szymanowski odegrał ogromną rolę w polskiej kulturze muzycznej XX wieku – jego muzyka, ale także poglądy oraz osobowość miały wielki wpływ na decyzje twórcze pokolenia polskich kompozytorów urodzonych ok. 1910 roku. Roman Palester, Zygmunt Mycielski czy Roman Maciejewski mieli możliwość bezpośredniego kontaktu z Szymanowskim jako pedagogiem podczas jego pracy w Konserwatorium Warszawskim bądź w kontaktach prywatnych. Dla młodszych o kilka lat Andrzeja Panufnika i Witolda Lutosławskiego pozostawał on wielką fascynacją. Dla wszystkich zetknięcie z nim oraz jego muzyką miało wielkie znaczenie. Jak wymienieni kompozytorzy – przedstawiciele pokolenia twórców określanych w historii kultury polskiej mianem „pokolenia” bądź „formacji 1910” – widzieli rolę Karola Szymanowskiego oraz jego muzyki w czasach, kiedy sami rozpoczynali karierę kompozytorską? Czy i na ile obraz ten ewoluował z upływem lat i zmieniających się trendów muzycznych? Referat jest próbą odpowiedzi na tak postawione pytania.

Beata BOLESŁAWSKA-LEWANDOWSKA

Between Admiration and Criticism – Karol Szymanowski in the Eyes of Polish Composers of the “1910 generation.”

Karol Szymanowski played an important role in the Polish musical culture of the XXth century – his music, but also views and personality had an enormous influence on artistic decisions of the generation of Polish composers born around 1910. Roman Palester, Zygmunt Mycielski or Roman Maciejewski had a chance to meet Szymanowski either as an educator during his work in the Warsaw Conservatory or socially. For a little younger Andrzej Panufnik and Witold Lutosławski he became a great fascination. For all of them, the encounter with him and his music was undoubtedly significant. How did the aforementioned composers – the representatives of the generation in Polish history of culture referred to as the “1910 generation” or “1910 formation” see the role of Karol Szymanowski and his music at the time when they started their composing careers? Did, and to what extent, this perception evolve with time and musical trends that were changing? This paper is an attempt to address the above-mentioned questions.

Beata BOLESŁAWSKA-LEWANDOWSKA jest doktorem muzykologii, pracownikiem naukowym Instytutu Sztuki PAN w Warszawie. Autorka książek: *Panufnik* (2001), *Górecki. Portret w pamięci* (2013), *Panufnik. Architekt emocji* (2014), *The Life and Works of Andrzej Panufnik (1914–1991)* (2015) oraz edycji korespondencji Zygmunta Mycielskiego i Andrzeja Panufnika (cz. I, 2016). Jesienią 2017 nakładem PWM ukaże się jej zbiór rozmów o Zygmuncie Mycielskim. Autorka artykułów i recenzji na tematy związane z polską muzyką współczesną, publikowanych w pismach muzycznych i muzykologicznych w kraju i za granicą, a także tekstów na portalach internetowych, w programach koncertowych i książeczkach płytowych. Przewodnicząca Zarządu Sekcji Muzykologów oraz członek Zarządu Głównego Związku Kompozytorów Polskich.

Beata BOLESŁAWSKA-LEWANDOWSKA, Ph.D., is an Assistant Professor at the Institute of Art, Polish Academy of Sciences. She is the author of *Panufnik* (2001), *Górecki. A Portrait in Memory* (2013), *Panufnik. Architect of Emotions* (2014), *The Life and Works of Andrzej Panufnik (1914–1991)* (2015), and editor of the correspondence between Zygmunt Mycielski and Andrzej Panufnik (Vol. 1, 2016). In the autumn of 2017 PWM Edition will publish her book of conversations on Zygmunt Mycielski. She has also published articles and reviews on Polish contemporary music for musicological journals and music magazines both in Poland and abroad, as well as texts for websites, concert programmes and CD booklets. She is Chair of the Musicological Section and a member of the Main Board of the Polish Composers' Union.

Edward BONIECKI

Karol Szymanowski w Zakopanem powraca do natury

Zmęczeni cywilizacją i przerozważoną kulturą modernistyczna podjęli romantyczną ideę powrotu do natury. Także w muzyce. Karol Szymanowski przede wszystkim w *Harnasiach*. Zapowiedzią tego było już jednak sięgnięcie w twórczości do mitu dionizyjskiego. Uzasadniona psychologicznie idea powrotu do natury objawiała się jednak często w groteskowych formach. Zwalczał ją, choć nie bezwzględnie, między innymi wywodzący się z formacji pozytywistycznej wybitny geograf i krytyk kultury, Wacław Nałkowski. Powrót do natury twórcy *Harnasiów* miał właśnie – być może w związku z tym – krytyczny charakter.

Edward BONIECKI

Karol Szymanowski in Zakopane Goes Back to Nature

Weary with civilization and over-sophisticated culture, the modernists took on a romantic idea to go back to nature, also in music. Karol Szymanowski – primarily in *Harnasie*. It had already been announced by the reference to Dionysian myth in music. Although psychologically justified, the idea to go back to nature was often manifested in grotesque forms. It was combated, though not fanatically, by an outstanding geographer and cultural critic descending from positivist formation – Wacław Nałkowski. It must have been the reason why the return to nature of *Harnasie's* composer had a critical character.

Edward BONIECKI jest profesorem w Instytucie Badań Literackich PAN w Warszawie, historykiem literatury okresu Młodej Polski zainteresowanym problematyką antropologiczną w literaturze oraz związkami literatury z innymi sztukami, szczególnie z muzyką. Autor książek i artykułów, m. in. *Struktura „nagiej duszy”: studium o Stanisławie Przybyszewskim* (1993) oraz *Ja, niegdyś Roger... Studia i szkice literackie o Karolu Szymanowskim* (2014), książki nagrodzonej przez Fundację im. Karola Szymanowskiego w 2015 roku.

Edward BONIECKI is a Professor at the Institute of Literary Research at the Polish Academy of Sciences in Warsaw. He specializes in the history of Young Poland, anthropology in literature and connections between literature and other arts, particularly music. Author of many books and articles, including *Structure of the “naked soul”. A Study on Stanisław Przybyszewski* (1993) and *I, formerly Roger... Studies and Literary Sketches on Karol Szymanowski* (2014), which was awarded by the Karol Szymanowski Foundation in 2015.

Cindy BYLANDER

Śluchając Szymanowskiego: retoryka a wykonania, 1945–1955

W pierwszej dekadzie po zakończeniu II wojny światowej postrzeganie kompozycji Szymanowskiego wyrażane w artykułach i wypowiedziach przeszło od deklaracji podziwu przez zarzuty o formalizm aż po doszukiwanie się w jego utworach inspirowanych folklorem ideałów socrealistycznych. Ale czy wypowiedzi te miały wpływ na inne obszary polskiego życia muzycznego, zwłaszcza koncerty i audycje radiowe dostępne dla ogółu polskich obywateli? Czy można zauważyć podobnie zmienną ścieżkę przy wyborze utworów Szymanowskiego do programów koncertowych i na antenę radia? Po zapoznaniu się z programami koncertowymi i programami audycji radiowych, publikowanymi w czasopiśmie „Radio i Świat” sugeruję, że obraz Szymanowskiego przedstawiany opinii publicznej za pośrednictwem tych mediów nie odzwierciedlał w pełni krytycznej recepcji związanej z jego osobą i muzyką. Świadomość tej rozbieżności nie tylko podkreśla złożoność polskiej sceny muzycznej tego czasu, ale też inspiruje do ponownej oceny osiągnięć polityki kulturalnej, rzekomo ukierunkowanej na przynoszenie korzyści szerokiej populacji odbiorców.

Cindy BYLANDER

Listening to Szymanowski: Rhetoric Versus Performance 1945–1955

During the first decade following the end of World War II, the perception of Szymanowski's compositions put forth in articles and speeches shifted from declarations of admiration to charges of formalism to assertions that socialist realist ideals were expressed in his folk-inspired output. But what was the effect of these pronouncements on other areas of Polish musical life, most notably on the concerts and radio broadcasts available to most, if not all Polish citizens? Was a similar transformative path taken regarding the selection of Szymanowski's pieces for these events? After reviewing concert programs and the broadcast schedules published in *Radio i Świat*, I suggest that the view of Szymanowski presented to the public via these media did not fully reflect the critical reception bestowed upon him. Our awareness of this discrepancy not only illuminates the complexity of the Polish musical scene at that time, but animates our ongoing reassessment of the accomplishments of a cultural policy ostensibly intended to benefit the broad populace of consumers.

Cindy BYLANDER uzyskała stopień doktora muzykologii na Ohio State University i pracuje jako niezależna badaczka w Fort Collins w Kolorado. Ponieważ specjalizuje się w zagadnieniach związanych z powojenną muzyką polską, obecnie bada kwestię kompozytorskiej recepcji retoryki realizmu socjalistycznego w latach 1945–1956. W 2017 roku otrzymała nagrodę Honorową Związku Kompozytorów Polskich. Prezentowała referaty poświęcone różnym aspektom muzyki polskiej na konferencjach w USA i Europie. Jest autorką m.in. książki *Krzysztof Penderecki: A Bio-Bibliography* (2004) oraz artykułów w „Polskim Roczniku Muzykologicznym”, „The Polish Review”, „Musical Quarterly”, „Musicology Today”, a także tekstów zamieszczonych w pracach zbiorowych, takich jak *Polish Music Since 1945, Studies in Penderecki* oraz *Music of the Twentieth-Century Avant-Garde*.

Cindy BYLANDER received her Ph.D. in musicology from Ohio State University and works as an independent scholar in Fort Collins, Colorado. Having a research speciality in post-World War II Polish music, her current project is an investigation of Polish composers' responses to socialist realist rhetoric between 1945 and 1956. A recipient of the 2017 Polish Composers Union Honorary Award, she has presented papers on various aspects of Polish music at conferences in the United States and Europe. She is the author of *Krzysztof Penderecki: A Bio-Bibliography* (2004) and has published articles in *Polski Rocznik Muzykologiczny*, *The Polish Review*, *Musical Quarterly*, *Musicology Today*, and in collections such as *Polish Music Since 1945, Studies in Penderecki*, and *Music of the Twentieth-Century Avant-Garde*.

Paul CADRIN

Dwa koncerty skrzypcowe Szymanowskiego: epifanie zmieniającego się wszechświata?

Wykazałem gdzie indziej (Cadrin, CUMR/RMUC nr 24, 2004), w jaki sposób pojęcie „epifanii” ukute przez filozofa Charlesa Taylora (*Sources of the Self: The Making of the Modern Identity*, 1989) rzuca znaczące światło na ogląd świata stojący za kompozycjami muzycznymi. Użyłem go do porównania *III Symfonii* Szymanowskiego z *Deutscher Motette* Richarda Straussa, dwoma współczesnymi sobie utworami, które powiązane są z użytymi w nich wierszami. Przywołując w skrócie założenia teorii Taylora, niniejszy referat rozszerza zastosowanie koncepcji epifanii na kompozycje bez słów – dwa koncerty skrzypcowe Szymanowskiego, op. 35 i 61. Porównanie dzieł napisanych na dwóch różnych etapach życia kompozytora pomoże nam zrozumieć, na ile i w jaki sposób stanowią one epifanię ewoluującej wizji świata. Koncerty napisane przez innych kompozytorów w tym okresie, zwłaszcza Prokofiewa, dostarczają tła, na którym wyróżnia się unikalny osobisty wszechświat Szymanowskiego.

Paul CADRIN od swej rozprawki doktorskiej napisanej w 1986 roku zajmuje się badaniem życia i twórczości Karola Szymanowskiego. W 1997 został zaproszony do udziału w międzynarodowej konferencji w Zakopanem poświęconej Szymanowskiemu. W 1998 roku Towarzystwo im. Karola Szymanowskiego przyznało mu nagrodę za wkład w popularyzację muzyki tego kompozytora. Wraz ze Stephenem Downesem z Royal Holloway w Londynie jest redaktorem *The Szymanowski Companion* (2015), najważniejszego anglojęzycznego opracowania zbiorowego na temat Szymanowskiego. W 2012 przeszedł na emeryturę (był profesorem zwyczajnym i dziekanem Wydziału Muzycznego Université Laval w Kanadzie), lecz nadal poświęca się badaniom dotyczącym Szymanowskiego oraz muzyki polskiej.

Paul CADRIN

Szymanowski's Two Violin Concertos: Epiphanies of a Mutating Universe?

I have shown elsewhere (Cadrin, CUMR/RMUC no. 24, 2004) how the concept of “epiphany” coined by the philosopher Charles Taylor (*Sources of the Self: The Making of the Modern Identity*, 1989) sheds significant light on the world view standing behind musical compositions. I have used it to compare Szymanowski's Third Symphony with Richard Strauss's *Deutsche Motette*, two contemporaneous works which call on related poems. Following a summary exposition of Taylor's theory, this paper extends the application of the concept of epiphany to compositions without words, Szymanowski's two Violin Concertos, Opp.35 and 61. Comparing works written at two different stages in the composer's life help us understand how they are epiphanic of an evolving world vision and in what ways. Concertos written by other composers in the same period, notably Prokofiev, provide a foil against which Szymanowski's unique personal universe stands out.

Paul CADRIN has been working on the life and works of Karol Szymanowski for over thirty years, beginning with his Ph.D. dissertation in 1986. In 1997, he was invited to participate in an international conference in Zakopane devoted to the composer. In 1998, the Karol Szymanowski Musical Society awarded him its medal “for his contribution towards the popularization of Karol Szymanowski's music”. He has co-edited, with Stephen Downes, of Royal Holloway, University of London, *The Szymanowski Companion* (2015), a most significant reference source to the composer in English. In 2012, Paul Cadrin retired from Université Laval where he was full professor and dean of the Faculty of Music. He devotes a substantial portion of his retirement to his research on Szymanowski and Polish music in general.

Agnieszka CHWIŁEK

Sonata op. 9 jako punkt wyjścia do eksperymentów formalnych Karola Szymanowskiego

Sonata na fortepian i skrzypce op. 9 z roku 1904 nie jest wymieniana pośród najistotniejszych dzieł pierwszej fazy twórczości Szymanowskiego. Sam twórca uznawał ją za dzieło niezbyt poważne, w jednym z listów mówiąc o niej z niezwykłym dla siebie dystansem: „rzecz pod każdym względem popularna”. Także w literaturze przedmiotu utwór ten zajmuje marginalną pozycję. Tymczasem warto przyjrzeć mu się bliżej, bowiem to w nim odnajdziemy początek wielu pomysłów twórczych, rozwiniętych na różne sposoby w późniejszych latach w kolejnych dziełach opartych na cyklu sonatowym. Wydaje się, iż po bardziej akademickiej *I Sonacie fortepianowej* op. 8 w tym dziele (być może już w procesie kompozycji traktowanym nieco swobodniej) Szymanowski postanowił wypróbować nowe sposoby kształtowania przebiegu formalnego, jak choćby trzyczęściowy model sonaty czy łączenie idiomów różnych ogniw cyklu w jednej części. Innym zagadnieniem godnym uwagi jest rola w obsadzie duetowej instrumentu smyczkowego, który w drugiej fazie twórczości zajmie w wyobraźni twórczej kompozytora miejsce faworyzowanego dotąd fortepianu.

Agnieszka CHWIŁEK

Sonata op. 9 as a Starting Point for Karol Szymanowski's Formal Experiments

Sonata for violin and piano op. 9 from 1904 is not listed among the most significant pieces of Szymanowski's early period of work. The composer himself considered it not to be very serious referring to it in one of the letters with unusual detachment as "the thing too popular in every respect." In specialist literature, this composition also occupies a marginal position. However, it requires a closer examination because it contains the hints of various artistic ideas developed subsequently in different ways in other compositions based on sonata cycle. It seems that after more academic *Piano Sonata* op.8 no.1, in *Violin Sonata* (treated perhaps even in the process of composing in a more casual way), Szymanowski decided to make use of new ways to shape the formal structure such as a three-movement model of sonata or he chose to combine idioms from different movements in one. Another aspect which is worth considering is the role of a string instrument in a duet which in an artistic vision of a composer in the next period replaces the so far favored piano.

Agnieszka CHWIŁEK, dr nauk humanistycznych, pracuje w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego od 1994 roku. Pracę magisterską poświęciła fugom Karola Szymanowskiego, natomiast temat doktoratu (2002) to *Cykle fortepianowe Roberta Schumanna. Estetyczna idea jedności i jej techniczna realizacja*. W badaniach koncentruje się na muzyce XIX i XX wieku, szczególnie na twórczości Schumanna oraz Szymanowskiego i innych kompozytorów polskich. Opublikowała m.in. *The Scriabin Theme in the first Phase of Karol Szymanowski's Creative Development* („Musicology Today” 2008); *Karol Szymanowski's Output as the Beginning of the New Era of Polish Music*, w: *On Karol Szymanowski and Polish music* (2014); *The Significance of the Instrumental Output of Ignacy Feliks Dobrzyński for the Forging of a National Style in XIX-century Polish Music*, w: *Between National Identity and a Community of Cultures* (2016). Obecnie w centrum jej zainteresowań badawczych pozostaje polska muzyka kameralna XIX wieku w kontekście europejskim.

Agnieszka CHWIŁEK, Ph.D., has worked at the Musicology Institute of Warsaw University since 1994. Her M.A. thesis was devoted to Karol Szymanowski's fugues. The subject of her doctoral thesis was *The Piano Cycles of Robert Schumann. Aesthetic Idea of Unity and its Technical Realization* (2002). In her research, she concentrates on 19th- and 20th-century music, particularly on the works of Schumann, Szymanowski and other Polish composers. Among her published articles are "The Scriabin Theme in the first Phase of Karol Szymanowski's Creative Development" (*Musicology Today*, 2008), "Karol Szymanowski's Output as the Beginning of the New Era of Polish Music" in *On Karol Szymanowski and Polish Music* (2014), and "The Significance of the Instrumental Output of Ignacy Feliks Dobrzyński for the Forging of a National Style in XIX-century Polish Music", in *Between National Identity and a Community of Cultures* (2016). She is currently working on Polish chamber music in the 19th century in a European context.

Stephen DOWNES

Tęskniąc za przynależnością: nacjonalizm i sentymentalizm w drugich koncertach skrzypcowych Szymanowskiego i Bartóka

Drugie koncerty skrzypcowe Szymanowskiego i Bartóka ilustrują ambiwalentny związek nacjonalizmu z sentymentalizmem. Bartók twierdził, że muzyka „chłopska” jest „anty-sentymentalna” w swej prymitywistycznej obiektywności i unikaniu dźwięków prowadzących. Powoływał się na kontrast pomiędzy autentycznością obszarów wiejskich i sztucznością miejskich. Ale jak w przypadku wielu innych opozycji binarnych, granice są niestabilne, zwłaszcza przy specyficznej płynności nacjonalistycznej wyobraźni. Drugi koncert Bartóka (1938) miał na celu ponowne nawiązanie kontaktu kompozytora z rodzimą publicznością w burzliwych czasach, poprzez rodzaj współodczuwania. Przypomnienie idiomu dźwięków prowadzących pierwszego koncertu skrzypcowego prowadzi do kulminacyjnego momentu ekspresji sentymentalnej. Szymanowski stawiał muzykę tatrzańską jako przeciwwagę dla „przesadnej sentymentalności” romantycznych „epigonów”. W swym *II Koncercie skrzypcowym*, podobnie jak Bartók jawnie poszukiwał w „prawdziwej” muzyce ludowej alternatywy dla tego sentymentalizmu. Lecz prywatnie opisał koncert jako „strasznie sentymentalny” i, podobnie jak Bartók, przywołał pozornie stracony styl do wyrażenia sentymentalizmu, który ledwie śmie wymówić swe imię.

Stephen DOWNES jest profesorem Wydziału Muzycznego uniwersytetu Royal Holloway w Londynie. Autor sześciu książek, w tym *Szymanowski as Post-Wagnerian* (1994), *Szymanowski, Eroticism and the Voices of Mythology* (2003) oraz *Music and Decadence in European Modernism* (2010). Współredagował, wraz z Paulem Cadrin, *The Szymanowski Companion* (2014). Obecnie pracuje nad książką o sentymentalizmie w muzyce XIX i XX wieku. Odnaczony medalem im. Karola Szymanowskiego oraz Wilk Prize for Research in Polish Music (University of Southern California).

Stephen DOWNES

Longing to Belong: Nationalism and Sentimentalism in the Second Violin Concertos of Szymanowski and Bartók

The second violin concertos of Szymanowski and Bartók exemplify nationalism's ambivalently link with sentimentalism. Bartók asserted that 'peasant' music is 'anti-sentimental' in its primitivistic objectivity and avoidance of leading notes. Bartók invoked the contrast between rural authenticity and urban artifice. But as with so many binaries, the boundaries are unstable, with specific fluidity in the nationalist imagination. Bartók's second concerto (1938) aimed to re-connect with his domestic audience through sympathetic union in anxious times. Recalling the leading-note idiom of his first violin concerto, it builds to a climactic moment of sentimental expression. Szymanowski praised Tatra music as a counter to the 'exaggerated sentimentality' of the romantic 'epigones'. Like Bartók, he publicly sought in 'real' folk music an alternative to this sentimentalism in his Second Violin Concerto. But privately he described the concerto as 'horribly sentimental' and like Bartók he recalls an apparently lost style to express a sentimentalism that hardly dare speak its name.

Stephen DOWNES is Professor of Music at Royal Holloway, University of London. He is the author of six books, including *Szymanowski as Post-Wagnerian* (1994), *Szymanowski, Eroticism and the Voices of Mythology* (2003) and *Music and Decadence in European Modernism* (2010). He is also co-editor, with Paul Cadrin, of *The Szymanowski Companion* (2014). He is currently working on a book on sentimentalism in music in the nineteenth and twentieth centuries. He has been awarded the Karol Szymanowski Memorial Medal and the Wilk Prize for Research in Polish Music (University of Southern California).

Małgorzata GAMRAT

Karol Szymanowski w refleksji Aleksandra Tansmana

W referacie przedstawię refleksję Aleksandra Tansmana na temat Szymanowskiego zawartą w dziennikach Tansmana oraz w jego tekstach publicystycznych. Od pierwszego zetknięcia się z dziełem Szymanowskiego, Tansman stał się wielkim admiratorem jego muzyki. W tekście z 1 maja 1922 roku pisał o nim jako „Mesjaszu muzyki polskiej” i „największym polskim kompozytorze po Chopinie”. Wielki szacunek dla twórczości Szymanowskiego widoczny jest również na kartach dzienników Tansmana, na których spostrzeżenia na temat twórcy stopniowo rozmijają się z oceną Szymanowskiego jako człowieka. Podstawą moich rozważań będą teksty Aleksandra Tansmana publikowane w paryskiej „La Revue Musicale” zebrane w tomie *Une voie lyrique dans un siècle bouleversé* (2005) oraz dzienniki tego kompozytora wydane pod tytułem *Regardes en arrière* (2013).

Małgorzata GAMRAT

Karol Szymanowski in Alexandre Tansman's Writings

I will present Alexandre Tansman's reflection on Szymanowski demonstrated in Tansman's diaries and his journalistic writing. From the first encounter with Szymanowski's work, Tansman became his great admirer. In the text of May 1, 1922, he referred to him as "Messiah of Polish music" and "the greatest Polish composer after Chopin." Tansman's great respect towards Szymanowski's work is also visible in his diaries where the observations about Szymanowski as a composer gradually deviate from the ones about Szymanowski as a human being. My considerations are based on Alexandre Tansman's texts published in Parisian "La Revue Musicale" collected in the volume *Une voie lyrique dans un siècle bouleversé* (2005) as well as composer's diaries published under the title *Regardes en arrière* (2013).

Małgorzata GAMRAT od października 2013 roku jest adiunktem w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego. Prowadzi badania nad muzyką Franza Liszta i jej interakcjami z innymi sztukami (szczególnie z literaturą), zajmuje się kulturą francuską i niemiecką XIX wieku oraz metodologią badań interartystycznych. Do jej zainteresowań należy również twórczość Aleksandra Tansmana, Pawła Kubisza i Dobromiły Jaskot. Autorka dwóch monografii poświęconych twórczości Franza Liszta: *Muzyka fortepianowa Franza Liszta z lat 1835–1855 w kontekście idei 'correspondance des arts'* (2014) oraz *Między słowem a dźwiękiem. Pieśni na głos i fortepian Franza Liszta* (2016). W 2017 roku uzyskała stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych.

Małgorzata GAMRAT has been an Assistant Professor in the Institute of Musicology at the University of Warsaw since October 2013. The main fields of her academic interests include the music of Franz Liszt and its interactions with other fields of art (especially literature), French and German culture of the 19th century, and the methodology of interdisciplinary research. Her academic interests also include the oeuvres of Alexander Tansman, Paweł Kubisz, and Dobromiła Jaskot. She is the author of two books devoted to Liszt's music: *Franz Liszt's Piano Music in the Context of the Idea of 'correspondance des arts'* (2014) and *Between Word and Sound. Franz Liszt's Songs for Voice and Piano* (2016). In 2017, she was awarded the postdoctoral degree (habilitation) in humanities.

Jolanta GUZY-PASIAK

Koncepcje sztuki ponadnarodowej w estetyce Karola Szymanowskiego i Ludomira Michała Rogowskiego

W toczonej się na początku XX wieku i w okresie międzywojennym dyskusji na temat wizji muzyki polskiej – jako sztuki narodowej czy/i uniwersalnej – pojawiły się idee polityczne: panslawizm i paneuropeizm. Zwolennikiem idei panslawizmu był Ludomir Michał Rogowski (1881–1954), dziś raczej zapomniany, natomiast paneuropeizmu – Karol Szymanowski (1882–1937), twórca wybitny, którego oddziaływanie na kompozytorów następnych pokoleń było ogromne. Wystąpienie w polskim piśmiennictwie muzycznym w pierwszych dekadach XX wieku fascynacji z jednej strony Słowiańszczyzną, a z drugiej – imponującą intelektualnie Europą Zachodnią, było typowym – w ujęciu teorii postkolonialnej – szukaniem hegemonu zastępczego przez twórców należących do narodu skolonizowanego. Każdy ze wspomnianych muzyków, przedstawiając koncepcję nowej muzyki polskiej, dostrzegał potrzebę usytuowania jej w bardziej znaczącym kręgu międzynarodowym. W historii myśli politycznej minionego stulecia niejednokrotnie pojawiały się idee związków ponadpaństwowych, lecz nieczęsto kompozytorzy tej rangi angażowali się do tego stopnia w ich propagowanie.

Jolanta GUZY-PASIAK, dr nauk humanistycznych, muzykolog, adiunkt w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk (Zakład Muzykologii, Muzyka polska za granicą). Wykładowca w Collegium Civitas w Warszawie (2002–2015) i na Studiach Podyplomowych IS PAN („Historia Sztuki, Muzyka, Teatr i Film”) – kurs muzyki współczesnej. Członek redakcji kwartalnika „Muzyka”. Zainteresowania badawcze: muzyka XX wieku, twórczość emigracyjna kompozytorów polskich I połowy XX wieku (zwłaszcza Karol Rathaus, Ludomir Michał Rogowski i in.), panslawizm w muzyce.

Jolanta GUZY-PASIAK

The Idea of Transnational Art in Karol Szymanowski's and Ludomir Michał Rogowski's Aesthetics

In the debate that was conducted at the beginning of the XXth century and in the inter-war period on the vision of Polish music seen either as national or/and universal, two political ideas emerged: Pan-Slavism and Pan-Europeanism. The advocate of Pan-Slavic idea was Ludomir Michał Rogowski (1881–1954) – today rather forgotten composer while Pan-Europeanism was supported by Karol Szymanowski (1882–1937) – an outstanding creator whose influence on composers of further generations could not be overestimated. In the light of postcolonial theory, the fascination that emerged in Polish music literature in the first decades of the XXth century with Slavdom on the one hand, and intellectually impressive Western Europe was a typical search of the artists from the colonized nation for a substitute hegemon. Each of the aforementioned composers presenting the concept of new Polish music saw the necessity to place it in a more significant international context. In the history of a political thought of the previous century, the ideas of transnational relations appeared frequently, yet the renowned composers rarely got involved in their promotion to such an extent.

Jolanta GUZY-PASIAK, Ph.D., musicologist, is an Assistant Professor at the Institute of Art, Polish Academy of Sciences (Musicology Department, Polish Music Abroad). Between 2002 and 2015 she taught at the Collegium Civitas in Warsaw. Her teaching for the Postgraduate Studies of Institute of Art of the Polish Academy of Sciences ("History of Art, Music, Theatre and Movie") includes a course on twentieth-century music. She is co-editor of the Polish musicological journal of musicology, *Muzyka*. Her research interests include twentieth-century music, with an emphasis on Polish émigré composers of the first half of the twentieth century (especially Karol Rathaus and Ludomir Michał Rogowski), and Pan-Slavism in music.

Danuta GWIZDALANKA
Literackie portrety Karola Szymanowskiego

Niezwykła osobowość uczyniła z Szymanowskiego natchnienie dla kilku zaprzyjaźnionych literatów. Pamiętając o słowach Iwaszkiewicza, że autor „poddaje [znanego sobie człowieka – DG] takim obróbkom, że staje się czym innym: postacią powieści” uważam jednak, że skoro podczas „obróbek” zachował cechy pozwalające na zidentyfikowanie pierwowzoru, to celowe będzie przyjrzenie się im. Makuszyński pozostawił urocze opisy osoby i magnetyzmu kompozytora. Inny charakter mają relacje Choromańskiego, z pozoru również pełne zachwyty i podziwu. Wyjątkowo ciekawie prezentują się postacie stworzone przez Witkacego, w których odkryć można aluzje do losów i osoby Szymanowskiego. Czasami są to czytelne podobieństwa, kiedy indziej – ostentacyjne kontrasty. Bywa też, że natrafiamy na sugestie prowokujące pytania o ich zgodność z faktami, a nawet o intencje autora.

Bohatera *Stawy i chwaty* opisywano wielokrotnie. Ograniczę się więc do wskazania tych tekstów, w których pióro Iwaszkiewicza jednoznacznie służyło kreowaniu pośmiertnego obrazu kuzyna. Relacje pomiędzy faktami a „obróbką” postaci pokazują metody idealizowania artysty, zachęcając do zastanowienia się nad przyczynami zapotrzebowania na takie zabiegi.

Danuta GWIZDALANKA jest autorką kilkunastu książek papierowych i dwóch wirtualnych. Pisała o utworach muzycznych (*Przewodnik po muzyce kameralnej*) i społecznych aspektach życia społecznego (*Muzyka i polityka, Muzyka i płeć, Złoty wiek muzyki kameralnej*). W PWM wydała 4-tomowy podręcznik do historii muzyki dla liceów muzycznych. Autorka trzech biografii polskich kompozytorów XX wieku: *Witold Lutosławski: Droga do dojrzałości* (2003) i *Droga do mistrzostwa* (2004; wspólnie z Krzysztofem Meyerem), *Mieczysław Wajnb-berg. Kompozytor z trzech światów* (2013) oraz *Der Verführer. Karol Szymanowski und seine Musik* (2017).

Danuta GWIZDALANKA
Karol Szymanowski's Literary Portraits

Szymanowski's great personality made him the source of inspiration for a few befriended men of letters. According to Iwaszkiewicz, the author “provides [a man known to him – DG] with such a transformation that he becomes something else: a character from the novel.” I think, however, that if during this transformation the character preserves some features that allow identification, it is necessary to look at them more closely.

Makuszyński bequeathed charming descriptions of Szymanowski and his magnetism. Choromański's accounts have a different character – apparently, they are full of fascination and admiration. The characters created by Witkacy are very interesting because one can discover in them allusions to Szymanowski and his life. One time the similarities are quite literal, the second time they change into ostentatious contrasts. Sometimes, we come across suggestions that make us question their coherence with facts or even author's intentions.

The hero of *Stawa i chwata* (*Glory and Vainglory*) has already been analyzed many times, therefore I will focus on the texts in which Iwaszkiewicz creates a posthumous vision of a cousin. The relations between facts and “transformations” of a character show the ways to idealize an artist which provokes a question about the necessity of such steps.

Danuta GWIZDALANKA is a musicologist and philologist. Her wide interests comprise music history, often in the context of society, and she has devoted much attention to Beethoven's music, chamber music, and contemporary Polish music. She is the author of a number of books, including the *Guide to Chamber Music, Music and Politics, Music and Gender*, several music history textbooks, and numerous articles. Together with Krzysztof Meyer, she published a Polish collection of Lutosławski's writings and statements (*Witold Lutosławski. Postscriptum*), and the two-volume biography of the composer entitled *Witold Lutosławski. His Way to Maturity* (2003) and *Witold Lutosławski. His Way to Mastery* (2004). Her most recent publications include *Mieczysław Wajnb-berg: Composer of three Worlds* (2013) and *Der Verführer. Karol Szymanowski und seine Musik* (2017).

William HUGHES
Pianistyka poprzez pryzmat orkiestry: przypadek dwóch cykli pieśni okresu środkowego w ich późniejszych orkiestracjach

Szymanowski przyznawał, że potrzebował fortepianu do komponowania, a myślenie pianistyczne konsekwentnie wywierało stały, zasadniczy wpływ na jego styl, w tym podejście do orkiestracji. Inni komentatorzy, jak Jarosław Iwaszkiewicz i Zygmunt Mycielski, także zauważali złożoność, a czasami „nadmierną” gęstość muzycznych faktur Szymanowskiego. Niniejszy referat analizuje te zjawiska, koncentrując się na dwóch cyklach pieśni – *Pieśniach księżniczki z baśni* (1915) i *Pieśniach muezzina szalonego* (1918) – pierwotnie skomponowanych na głos i fortepian, ale następnie opracowanych przez Szymanowskiego na mały zespół orkiestrowy (odpowiednio w latach 1933 i 1934).

Aspekty tych orkiestracji będą rozpatrywane i badane w porównaniu z oryginałem fortepianowym, na przykład w zakresie traktowania wielowarstwowej faktury, która charakteryzuje jego styl muzyczny, upodobań Szymanowskiego w zakresie instrumentowania akordów oraz jego podejścia do orkiestrowania dźwięków pedałowych. Dyskutowane będą również zmiany dokonane w wersji orkiestrowej muzyki, poprzez dodanie nowych linii fakturalnych lub dźwięków akordowych nieobecnych w fortepianowej wersji oryginalnej, w odniesieniu do ich funkcji i celu.

William HUGHES ukończył studia w zakresie kompozycji na Uniwersytecie w Adelajdzie, a następnie uzyskał doktorat w zakresie kompozycji i muzykologii na Uniwersytecie w Melbourne na podstawie rozprawy o *Metopach* Karola Szymanowskiego. Wygłaszał referaty na konferencjach w Melbourne, Nottingham (2003, na temat Szymanowskiego) i Lancaster (2011, na temat Billa Evansa, z włączeniem własnych transkrypcji wszystkich jego nagrań utworów fortepianowych z lat 1956–1963). Od 2012 roku prowadzi blog internetowy z ponad 500 własnymi tłumaczeniami materiałów związanych z Szymanowskim, z których część została opublikowana w roku 2013 jako *Karol Szymanowski: Posthumous Tributes* (1937–38)

William HUGHES
Pianism Through an Orchestra Prism: the Case of Two Middle-period Song-cycles in Late Period Orchestrations

By his own admission, Szymanowski needed a piano in order to compose, and pianistic thinking consequently exerted a continuing fundamental influence on his style, including his approach to orchestration. Other commentators, such as Jarosław Iwaszkiewicz and Zygmunt Mycielski, also noted the complexity and sometimes “excessive” density of Szymanowski's musical textures. This paper examines these phenomena, focusing on two song cycles: *Songs of a Fairy Princess* (1915) and *Songs of an Infatuated Muezzin* (1918), originally scored for voices and piano but later orchestrated by Szymanowski himself for small orchestra (in 1933 and 1934, respectively). Aspects of his orchestration will be considered and investigated in comparison with the piano original, such as his treatment of the multiple layers of texture that characterise his musical style, his orchestrational habits in the scoring of chords, and his approach to orchestrating pedal. Furthermore, changes made to the music in the orchestral version through the addition of new textural lines or chordal notes not present in the piano original will be discussed in relation to their function and purpose.

William HUGHES completed his undergraduate studies in composition at the University of Adelaide and a composition/musicology Ph.D. at the University of Melbourne, with a thesis on the *Metopes* of Karol Szymanowski. He has delivered papers at conferences in Melbourne and Nottingham (2003, on Szymanowski) and Lancaster (2011, on Bill Evans, incorporating his transcriptions of Evans' complete solo piano recordings from 1956 to 1963). Since 2012, he has been running an online blog featuring over 500 of his translation of materials connected with Szymanowski, some of which have been published as *Karol Szymanowski: Posthumous Tributes* (1937–38) (2013).

Małgorzata JANICKA-SŁYSZ

*Kategoria „żału” w muzyce Fryderyka Chopina,
Karola Szymanowskiego i Henryka Mikołaja Góreckiego*

Kategoria żalu stała się kluczowa nie tylko dla Chopinowskiego repertuaru ekspresji: odnaleźć ją można, funkcjonującą na prawach znaczących, także w muzyce Karola Szymanowskiego i Henryka Mikołaja Góreckiego. „Któż dziś podda w wątpliwość” – Szymanowski odpowiadał na ankietę *Romantyzm w dobie współczesnej* w roku 1928, „iż jedyną glebą, na której może wyrósć prawdziwa sztuka, a więc i wielkie dzieło muzyczne, jest najbardziej głębokie i tajemnicze «paniczne» ludzkie wzruszenie wobec samego faktu istnienia?”. W autografie tekstu znajdowało się ważne zdanie: „Zasadą więc sztuki jest jej strona emocjonalna”, przekreślone przez kompozytora, tworzącego w czasach modernizmu (anty-romantyzmu). Odśladania jednak cel kompozytorskich strategii: podporządkowanie wszystkich elementów dzieła muzycznego – ekspresji, często zabarwionej odcieniem właśnie żalu. Z muzyki autora *Stabat Mater* i *Harnasiów* Górecki wyczytał tęsknotę za tym, co Szymanowski utracił.

I u Szymanowskiego, i u Góreckiego repertuar didaskaliów – słownych oznaczeń i wskazówek ekspresyjnych – jest bardzo rozbudowany. Uczytelniają one ekspresję immanentną; mają też stanowić użyteczne narzędzie dla wykonawcy i analityka-interpretatora, naprowadzając go w sposób sugestywny na ekspresywny kod kompozycji. Autorka podejmuje próbę ukazania kategorii żalu w muzyce trójcy kompozytorów, złączonych wspólnym dążeniem do wzmocnienia wyrazowej syntaksy muzyki.

Małgorzata JANICKA-SŁYSZ jest teoretykiem muzyki, prorektorem Akademii Muzycznej w Krakowie ds. dydaktyki i nauki, a także członkiem sekcji muzykologów ZKP i kolegium redakcyjnego pisma „Teoria muzyki”. W pracy naukowej koncentruje się na współczesnej muzyce litewskiej i polskiej. Uczestniczyła w polskich i międzynarodowych sesjach naukowych, m.in. w Wilnie, Londynie, Paryżu, Lizbonie i Aberdeen. Opublikowała książki *Vytautas Bacevičius i jego idee muzyki kosmicznej* (2001) oraz *Poetyka muzyczna Karola Szymanowskiego. Studia i interpretacje* (2013; nominacja do Nagrody im. J. Długosza, 2014), a także 50 artykułów w pracach zbiorowych. Dyrektor artystyczny festiwalu „Wawel o zmierzchu” (10 edycji). Otrzymała m.in. odznakę „Honoris gratia” (2009) oraz nagrodę „Excellence in Teaching” (2012). W 2013 została Kuratorem ds. Programowych w Muzeum Karola Szymanowskiego w willi Atma w Zakopanem – Oddziale Muzeum Narodowego w Krakowie.

Małgorzata JANICKA-SŁYSZ

*The Category of ‘Regret’ in Fryderyk Chopin’s, Karol Szymanowski’s
and Henryk Mikołaj Górecki’s Music*

The category of regret became crucial not only in Chopin’s repertoire of expression: it also occupies an important position in Karol Szymanowski’s and Henryk Mikołaj Górecki’s music. “Who will be doubtful,” Szymanowski responded to the query *Romanticism in contemporary times* in 1928, “that the only soil in which real art can grow, and at the same time, a great work of music, is the deepest, the most mysterious “panic” human emotion connected with the fact of existence?” In the autograph to the text, one can find an important sentence: “The principle of art is its emotional side,” crossed out by the composer working in the times of modernism (anti-Romanticism). It shows, however, the aim of the composer’s strategies: the subordination of all elements of music to expression, often shaded with regret. In Szymanowski’s *Stabat Mater* and *Harnasie*, Górecki read the longing for what Szymanowski had lost. In both Szymanowski and Górecki, the repertoire of stage directions – verbal commentaries and directions is quite elaborate. They make immanent expression “readable”. They are also a useful tool for the performer and analyst-interpreter leading him to the expressive code of a composition. The author attempts to show the category of regret in music of the three composers who are connected by the pursuance to strengthen the expressive syntax of music.

Małgorzata JANICKA-SŁYSZ is a music theorist and Vice-Rector of the Academy of Music in Kraków for Teaching and Promotion. She is a member of the musicology section of the Polish Composers’ Union, and a member of the editorial board of the journal *Theory of Music*. In her research, she focuses on contemporary Polish and Lithuanian output and especially on the music of Karol Szymanowski. She has participated in international conferences in Vilnius, Aarhus, London, Leuven, Leipzig, Zurich, Canterbury, Paris, Lisbon, Aberdeen and in her home city of Kraków. She is the author of *Vytautas Bacevičius and His Ideas of Cosmic Music* (2001) and *Poetics of Karol Szymanowski’s Music. Studies and Interpretations* (2013) and 50 articles in Polish and foreign ‘group’ publications. She is the artistic director of the “Wawel Royal Castle at Dusk” music festival (10 editions). She has received, among others, the “Honoris gratia” badge (2009) and was awarded the “Excellence in Teaching” (2012). In 2013, she became the programme curator of Karol Szymanowski’s Museum at Villa Atma in Zakopane (Branch of the National Museum in Kraków).

Elżbieta JASIŃSKA-JĘDROSZ

*Analogie między twórczością Karola Szymanowskiego
a twórczością Tadeusza Bairda*

W niniejszym referacie wychodząc od podkreślenia roli, jaką odegrał Karol Szymanowski w kształtowaniu polskiej powojennej kultury muzycznej oraz znaczenia jego twórczości dla całego pokolenia kompozytorów polskich XX wieku, ogniskuję swoją uwagę na jednym z nich, a mianowicie na Tadeuszu Bairdzie. Ukazuję fascynację Bairda muzyką Szymanowskiego, a także podobieństwa postawy twórczej obu kompozytorów wyrażające się w ich szacunku dla tradycji muzycznej, głębokim liryzmie widocznym zwłaszcza w utworach wokально-instrumentalnych i doskonałości warsztatu kompozytorskiego. Ponadto w przejawiającym się w twórczości zarówno Bairda, jak i Szymanowskiego duchu romantyzmu oraz wyrazistej indywidualności, której nie zdołały przystąpić nawet pewne nowatorskie eksperymenty techniczne. Tadeusz Baird, choć nie był ani uczniem, ani bezpośrednim następcą naszego Mistrza, stał się godnym kontynuatorem jego twórczej drogi.

Elżbieta JASIŃSKA-JĘDROSZ jest muzykologiem i bibliotekarzem. W latach 1973–2014 pracowała (od 1996 jako st. kustosz dyplomowany) w Archiwum Kompozytorów Polskich Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. Zajmuje się dokumentacją polskiej współczesnej twórczości muzycznej, ze szczególnym uwzględnieniem twórczości Karola Szymanowskiego. Jest autorką katalogu rękopisów muzycznych tego kompozytora, współautorką informatora o szzymanowskianach w zbiorach polskich oraz wielu artykułów publikowanych w prasie muzycznej. Według jej scenariuszy zrealizowano kilka wystaw, w tym eksponowaną wielokrotnie w kraju i poza granicami wystawę *Karol Szymanowski – życie i twórczość*. Jest członkiem Towarzystwa Muzycznego im. Karola Szymanowskiego w Zakopanem (1978), Stowarzyszenia Polskich Artystów Muzyków (1989), Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (1996) i Związku Kompozytorów Polskich (1996).

Elżbieta JASIŃSKA-JĘDROSZ

*The Analogies Between the Works by Karol Szymanowski
and Tadeusz Baird*

Starting with the role that Szymanowski played in shaping Polish post-war musical culture as well as the influence his works had on the whole generation of Polish composers of the XXth century, I focus my attention in this paper on one of them, namely Tadeusz Baird. I show Baird’s fascination with Szymanowski’s music as well as similarities in artistic attitudes of both composers visible in their respect towards musical tradition, deep lyricism in vocal-instrumental pieces and perfection of their workshop. Moreover, both in Baird’s and Szymanowski’s works, one can encounter the spirit of Romanticism and noticeable individuality not overshadowed by novel technical experiments. Although Tadeusz Baird was not Szymanowski’s student, nor his immediate successor, he became a worthy continuator of his artistic way.

Elżbieta JASIŃSKA-JĘDROSZ is a musicologist and librarian. Between 1973–2014 she worked in the Archive of Polish Composers at the Warsaw University Library (from 1996 as a qualified custodian). She focuses on documenting Polish contemporary music, with a special emphasis on the oeuvre of Karol Szymanowski. She is the author of the catalogue of Szymanowski’s musical manuscripts, co-author of the catalogue of Szymanowskiana in Polish archives and author of numerous articles published in musical journals. Exhibitions prepared by her include *Karol Szymanowski – Life and Works*, presented many times both in Poland and abroad. She is a member of the Karol Szymanowski Music Society in Zakopane (since 1978), the Association of Polish Musicians (SPAM, since 1989), the Society of Polish Librarians (since 1996) and the Polish Composers’ Union (since 1996).

Eva Maria JENSEN

Karol Szymanowski: Król Roger jako przykład scenicznej modyfikacji rytuału religijnego

Głównym konfliktem opery Szymanowskiego *Król Roger* (libretto: Jarostaw Iwaszkiewicz wraz z kompozytorem) jest konflikt starożytności wiary średniowiecznej Sycylii z przedchrześcijańskim rytuałem pogańskim, hedonistycznym i zmysłowym kultem piękna, reprezentowanym przez Pasterza. Oba rytuały mają swe wcielenia sceniczne i muzyczne (rytuał chrześcijański w pierwszym akcie, rytuał pogański w drugim akcie). Szymanowski nie rozwiązuje tego konfliktu, obu rytuałom przeciwstawia on bowiem w ostatnim akcie indywidualistyczny kult słońca, rytuał „własnej produkcji”, potężny i jako taki, destruktywny. Opera wpisuje się w ideologię czasów, w których powstała. Neoromantyczny wątek „Kunstreligion” ustępuje w latach po I wojnie światowej nowej wierze w odrodzenie ludzkości, wierze, której symbolem staje się właśnie słońce, wszechobecny motyw malarstwa europejskiego w tym czasie, motyw, który jest również obecny w dziełach muzycznych. *Król Roger* jest próbą „wyjścia poza rytuały”, ku indywidualnej i artystycznej wolności, co potwierdza warstwa muzyczna dzieła.

Eva Maria JENSEN

Karol Szymanowski: King Roger as an Example of a Stage Modification of a Religious Ritual

The main conflict in Szymanowski's opera *King Roger* (libretto by Jarostaw Iwaszkiewicz and the composer himself) is a conflict of old-Christian faith in medieval Sicily with pre-Christian pagan ritual, a hedonistic and sensual cult of beauty represented by the Shepherd. Both rituals have their stage and musical embodiments (Christian ritual in the first act, the pagan one in the second). Szymanowski does not resolve the conflict; both rituals are confronted in the last act with individualistic cult of the sun, the ritual "of his own production," powerful and destructive as such. The opera fits the ideology of its times. The neo-romantic motif "Kunstreligion" in the years after World War I gave way to new faith in the revival of the mankind; the faith symbolized by the sun, a ubiquitous motif of European painting of that time, the motif which is also present in the works of music. *King Roger* is an attempt to "go beyond rituals" towards individual and artistic freedom which is confirmed by the musical sphere of the work.

Eva Maria JENSEN, Ph. D., ukończyła studia w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Krakowie (teoria muzyki), na Uniwersytecie Jagiellońskim (filozofia) oraz na Uniwersytecie Kopenhaskim (muzykologia i filozofia) i w Konserwatorium Królewskim w Kopenhadze (organy), w 2003 uzyskała doktorat w zakresie teologii. Od 1981 organistka i kantorka w Duńskim Kościele Narodowym, w latach 1975–2009 wykładowca na Uniwersytecie Kopenhaskim, współorganizatorka Roku Chopinowskiego w Danii, odznaczona medalem Gloria Patris. Opublikowała dwie książki: *Drømmelander, en bog om Chopin* (2010) oraz *Død og evighed i musikken, 1890–1920* (2011). Jest autorką licznych artykułów naukowych w języku duńskim, polskim i angielskim. Uczestniczyła w wielu międzynarodowych konferencjach muzykologicznych. Jest członkiem zarządu wielu duńskich organizacji kulturalnych oraz organizatorką licznych koncertów kościelnych, w tym wielu z udziałem polskich muzyków.

Eva Maria JENSEN is a music theorist, philosopher, theologian, publicist and teacher. Between 1965 and 1969 she studied music theory at the High School of Music in Cracow and philosophy at the Jagiellonian University. She also studied at Copenhagen University between 1970 and 1975. In the years 1975–2009 she worked as a lecturer at the Folkeuniversitet in Copenhagen and the Center for Kunst og Kristendom at the same university (from 1996). Between 1974 and 2004 she gave lectures in the Institute of Musicology at the University in Copenhagen. She is also a professional organist, who has given concerts in Denmark, Sweden, Poland, Germany and France. She has concentrated on the promotion of Polish music in Denmark, organising concerts, lectures and conferences devoted to the music of Polish composers and Polish culture. She has published *Drømmelander, en bog om Chopin* (2010) and *Død og evighed i musikken, 1890–1920* (2011) as well as many articles about Polish music.

Anatolij KAŁENYCHENKO

Karol Szymanowski a secesja

Moim zdaniem prawie wszystkie dzieła, które Szymanowski napisał na terenach Ukrainy w latach 1913–1919 powstały nie bez wpływu jego muzy, secesyjnej malarki Natalii Dawydowej (z domu Hudym-Lewkowicz, pochodzącej ze znanego ukraińskiego rodu kozackiego), fundatorki zespołu hafciarek we wsi Wierzbówka (obecnie gmina Kamionka obwodu czerkaskiego). Hafciarki te zajmowały się wyszywaniem szkieł zarówno Natalii Dawydowej, jak i innych wybitnych malarzy, w tym Aleksandry Ekster i Kazimierza Malewicza. Secesja Szymanowskiego w muzyce czasem łączyła się z impresjonizmem. Mam na myśli dzieła powiązane z tematyką biblijną (kantata *Agawa*, opera *Hagith* zorientowana na twórczość znanego „secesjonisty” Richarda Straussa), arabską muzyką orientálną (*Pieśni miłosne Hafiza* i *Pieśni muezzina szalonego*) i kulturą perską (*III Symfonia* „Pieśń o nocy”), podejmująca antyczne i średniowieczne tematy (skrzypcowe *Mity*, fortepianowe *Maski* i *Metopy*, kantata *Demeter*, nawet opera *Król Roger* i in.), utwory napisane do poezji Stanisława Wyspiańskiego etc. Można zatem trzy okresy twórczości Karola Szymanowskiego logicznie nazywać romantycznym, secesyjno-impresjonistycznym i neofolklorystycznym. Na Ukrainie Karol Szymanowski wraz ze skrzypkiem Pawłem Kochańskim zapoczątkowali skrzypcowy styl XX stulecia, co w moim odczuciu dodatkowo podkreśla wielkość osiągnięć Karola Szymanowskiego.

Anatoly KALENYCHENKO

Karol Szymanowski and the Secession

In my view, almost all Szymanowski's pieces composed on the Ukrainian grounds in the years 1913–1919 were conceived under the influence of his muse, a Secession painter Natalia Dawydowa (nee Hudym-Lewkowicz, the descendant of a famous Ukrainian Cossack family), a founder of a group of embroiderers from Wierzbówka village (at present Kamionka borough of Czerkaski district). The women embroidered drawings by Natalia Dawydowa as well as other outstanding painters, including Aleksandra Ekster and Kazimierz Malewicz. In Szymanowski's music, the Secession was sometimes connected with Impressionism. It is visible in compositions connected with biblical themes (cantata *Agave*, opera *Hagith* oriented towards a famous "Secessionist" Richard Strauss), Arabic oriental music (*The Love Songs of Hafiz* and *Songs of the Infatuated Muezzin*) and Persian culture (*Symphony no.3 "Song of the Night"* referring to antique and medieval themes.) The Secession motifs can be noticed in *Myths* for violin, *Masks* and *Métopes* for piano, cantata *Demeter*, pieces composed to Stanisław Wyspiański's poetry or even in *King Roger* opera. Therefore, three periods of Szymanowski's work can be logically called the Romantic, the Secession-Impressionist and the Neo-folklore one. In Ukraine, Karol Szymanowski together with Paweł Kochański initiated the XXth-century violin style which, in my opinion, adds to the greatness of Karol Szymanowski's achievement.

Anatolij KAŁENYCHENKO jest muzykologiem, pianistą i producentem. Urodził się w Kijowie w rodzinie historyka-polonisty. Absolwent Wydziału Historyczno-Teoretycznego oraz Wydziału Fortepianu w Konserwatorium im. P. Czajkowskiego w Kijowie. Od 1979 pracownik Instytutu Sztuk Pięknych, Folklorystyki i Etnologii Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, od 2005 – kierownik Wydziału Muzykologii (a od 2016 także Wydziału Etnomuzeologii). W 1986 przebywał na stypendium UNESCO w Instytucie Sztuki PAN w Warszawie. W 1988 obronił pierwszy na Ukrainie doktorat o Karolu Szymanowskim (*Karol Szymanowski a muzyka ludowa Podhala (problematyka ewolucji twórczości kompozytorskiej)*). Jest autorem szeregu artykułów i odczytów dotyczących związków Szymanowskiego z Ukrainą. Uczestniczył w różnych konferencjach naukowych poświęconych m.in. Szymanowskiemu, historii muzyki ukraińskiej oraz leksykografii. Jest zastępcą kierownika kolegium redakcyjnego i współautorem wielotomowych serii akademickich *Historia Muzyki Ukraińskiej* i *Ukraińska Encyklopedia Muzyczna*.

Anatoly KALENYCHENKO is a musicologist, pianist and music producer. He graduated from the Historical-Theoretical Faculty of the Kiev Conservatory in 1979. Since that year he has worked at the Institute of Fine Arts, Folklore, and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (ISFE NANU), since 2005 as Head of the Department of Musicology. As a recipient of a UNESCO scholarship, he trained at the Institute of Art of the Polish Academy of Sciences (1986). His doctoral thesis entitled *Karol Szymanowski and Podhale folk music (on the evolution of the composer's works)* was the first Ukrainian dissertation devoted to Szymanowski (1988). He is the author of numerous articles and papers on Szymanowski and his relationship with Ukraine. He has taken part in many conferences, giving papers on Szymanowski, the history of Ukrainian music and on lexicography. He is vice-chairman of the editorial board and co-author of multi-volume academic series *The History of Ukrainian Music* and *The Ukrainian Encyclopedia of Music*.

Mariola KOKOWSKA
Śtopiewnie i Pieśni kurpiowskie –
związki między słowem, emocjami i muzyką

Referat podejmuje próbę uchwycenia wybranych semantycznych, emocjonalnych i doświadczeniowych aspektów muzyki pieśniarskiej okresu narodowego Karola Szymanowskiego na przykładzie *Śtopiewni* do słów J. Tuwima oraz *Pieśni kurpiowskich* do słów ludowych: a) 6 *Pieśni kurpiowskie* na chór mieszany a'cappella (1928–29); b) *Pieśni kurpiowskie* op. 58 (1930–32). W prezentowanym badaniu analizie podlegają psychologiczne właściwości muzyki, która niesie przekaz emocjonalny, doświadczeniowy i narracyjny. Zostaną one zbadane za pomocą psychologicznych narzędzi: *Genewską Skalę Emocji Muzycznych* (GEMS, 2008); b) *Kwestionariuszem Doświadczenia Muzycznego* (KDM, 2007). Narracyjność muzyki zostanie zbadana polską eksperymentalną *Skalą Narracji Muzycznej*.

Mariola KOKOWSKA
Śtopiewnie and Kurpian Songs –
the Connections Between a Word, Emotions and Music

The paper concentrates on chosen semantic, emotional and experiencing aspects of Karol Szymanowski's songs from national period based on the example of *Śtopiewnie* to words by Julian Tuwim and *Kurpian Songs* to folk words: a) 6 *Kurpian Songs* for mixed chorus a cappella (1928–29); b) *Kurpian Songs* op. 58 (1930–32). In presented research, psychological aspects of music which carries emotional, experiencing and narrative message are analyzed. The following psychological tools are used to conduct the research: *the Geneva Emotional Music Scale* (GEMS, 2008); the *Music Experience Questionnaire* (MEQ, 2007). The narrative aspect of music is examined by means of Polish experimental *Music Narration Scale*.

Mariola KOKOWSKA jest absolwentką Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (UMCS) na kierunku Wychowanie Muzyczne oraz Podyplomowych Studiów Muzykoterapii z Elementami Arteterapii na Wydziale Artystycznym UMCS. Uczestniczyła w specjalistycznych szkoleniach z psychoterapii muzycznej pod kier. dr E. Galińskiej (IPiN), Odbyla także szkolenia z zakresu psychologii klinicznej oraz ukończyła studia podyplomowe z psychoonkologii na Uniwersytecie SWPS w Warszawie. Obecnie jest doktorantką Instytutu Psychologii Polskiej Akademii Nauk (IP PAN). Obszar zainteresowań: psychologia muzyki, edukacja muzyczna, muzykoterapia, psychologia, psychoonkologia.

Mariola KOKOWSKA is a graduate of the Maria Curie-Skłodowska University in Lublin (UMCS) in the field of Music Education at the Institute of Art Education and Postgraduate Studies in Music Therapy with Art Elements of the Faculty of Art UMCS. She attended several years of training in music psychology under the direction of Dr. E. Galińska (IPiN). Moreover, she completed training in clinical psychology and postgraduate studies in psychology at SWPS University in Warsaw. Currently she is a doctoral student at Institute of Psychology of the Polish Academy of Sciences (IP PAN). Her fields of interest include the psychology of music, music education, music therapy, psychology and psycho-oncology.

Małgorzata KOMOROWSKA
Z problematyki wykonawczej muzyki Karola Szymanowskiego:
odtwórcy roli Króla Rogera – od Eugeniusza Mossakowskiego
do Mariusza Kwiecień

Akcja opery Karola Szymanowskiego *Król Roger* ma tło historyczne, lecz jej treścią jest przemiana wewnętrzna bohatera. Na odtwórcach roli tytułowej spoczywa wielka odpowiedzialność. Zależni są jednak od koncepcji reżysera przedstawienia i dyrygenta. Król Roger przez niedługie trzy akty śpiewa w sumie ok. 40 minut, ale jego nieprzerwana sceniczna obecność to nietatwe zadanie aktorskie. Partia wokalna napisana jest na głos barytonowy, w dość wygodnej do śpiewu tesyturze średnicowej i sylabicznie, lecz nietonalnie, a kulminacja (*Hymn do słońca*) przypada na finał dzieła. Wszystko to przysparza wykonawczych trudności. Doskonałą muzyczno-dramatyczną charakterystykę operowego Rogera w jego relacjach z protagonistami (Edrisim, Pasterzem, Roksana) dała Teresa Chylińska w swej monografii *Karol Szymanowski i jego epoka* (tom 2, ss. 192–224, Kraków 2008). Interpretacyjne różnice ukazują nagrania płytowe wybitnych odtwórców tej roli, jak Andrzej Hiolski, Thomas Hampson, Wojciech Drabowicz, Andrzej Dobber, Mariusz Kwiecień.

Małgorzata KOMOROWSKA
The Performing Aspects of Karol Szymanowski's Music: the Performers
of King Roger Character – from Eugeniusz Mossakowski to Mariusz
Kwieceń

King Roger opera by Karol Szymanowski has a historical setting with the emphasis put on the inner transformation of the hero. The performers of the title role have to face a great responsibility, they depend, however, on the director's and conductor's vision. King Roger sings for three not very long acts, 40 minutes altogether but his constant stage presence is not an easy acting task. A vocal part is written for baritone syllabically but atonally in a quite comfortable middle-range tessitura. The culmination (*Hymn to the Sun*) falls on the finale of the work. It all may entail performing difficulties. Teresa Chylińska in her monograph *Karol Szymanowski and His Epoch* (vol. 2, pp. 192–224, Kraków 2008) provides great music-dramatic characteristics of Roger in his relation to other protagonists (Edris, Shepherd, Roxana). Interpretative differences are shown on CD recordings of outstanding performers of this part such as Andrzej Hiolski, Thomas Hampson, Wojciech Drabowicz, Andrzej Dobber, Mariusz Kwieceń.

Małgorzata KOMOROWSKA jest absolwentką Uniwersytetu Warszawskiego i Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Warszawie, doktorem habilitowanym nauk humanistycznych w zakresie historii teatru (1998). W latach 1982–2009 wykładowca (od 2003 profesor nadzwyczajny) tej uczelni (obecnie Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina), współpracowniczka Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk, koordynatorka ds. digitalizacji archiwaliów operowych w Teatrze Wielkim–Operze Narodowej (2012–2014), badaczka polskiego życia operowego i biografii artystów. Opublikowała m.in. *Szymanowski w teatrze* (1992), *Kronika teatrów muzycznych PRL* (2003), *Za kurtyną lat. Polskie teatry operowe i operetkowe 1918–1939* (2008), *Marcella Sembrich Kochańska. Życie i śpiew* (2008), *Jerzy Semkow. Magia batuty* (2014), *Uwikłana w historię. Opera w Teatrze Wielkim w Warszawie* (2015).

Małgorzata KOMOROWSKA graduated from the Department of Polish Philology at Warsaw University and from the Department of Musical Education at the Academy of Music in Warsaw. In 1998, she received her postdoctoral degree (habilitation) in the history of music theatre. In the years 1982–2009 she lectured at the Chopin Academy of Music (from 2003 as Associate Professor). She collaborates with the Institute of Art, Polish Academy of Sciences. In 2012–14 she was coordinator of the digitization of operatic archives at the Grand Theatre–National Opera in Warsaw. Her fields of interest comprise operatic life in Poland, as well as biographies of artists. She is the author of *Szymanowski in the Theatre* (1992), *Musical Theatre in Poland under Communism. A Chronicle* (2003), *Behind the Curtain of the Past. Polish Opera and Operetta Theatres 1918–1939* (2008), *Marcella Sembrich Kochańska. Life and Singing* (2008), *Jerzy Semkow. Magic of the Baton* (2014), *Entangled with the History. Opera in the Grand Theatre in Warsaw* (2015), among others.

Marcin KRAJEWSKI

Styl muzyczny jako system. Przypadek Szymanowskiego

Przedmiotem badań, z których skrótowo zdaje sprawę niniejszy referat, jest styl muzyczny Karola Szymanowskiego, a ich celem – opisanie tego stylu w sposób konsekwentny, tj. przy użyciu procedur niezmiennych, łatwo uchwytanych i określonych tak ściśle, jak to tylko możliwe. Styl ów pojmuję się tu w zgodzie z pojęciem obiegowym – jako zespół własności spotykany w kanonie utworów Szymanowskiego i nigdzie indziej (z uwzględnieniem wszakże ewidentnych przykładów naśladownictwa). Wskazany przedmiot opisywano dotąd w sposób nie całkiem konsekwentny. Autorzy polegali zwykle na intuicji oraz sile skojarzeń, co nie prowadziło do ujęcia stylu jako zrozumiałej (a nie tylko odczuwalnej) całości.

Twórczość dowolnego kompozytora jest zasadniczo zbiorem jakichś konfiguracji dźwiękowych. Gdy wyabstrahować z nich odpowiednio pewne ogólne wzory, okazuje się, że wzory te współwystępują niekiedy w sposób regularny – tworzą stabilny układ potąceń, tj. pewien system – i jako takie bywają dla danej twórczości specyficzne: stanowią jej styl. Charakterystyka stylu pojętego jako system obejmuje: ustalenie zasad abstrakcji, odstąpienie wzorów, określenie ich stabilnych potąceń oraz wyodrębnienie potąceń specyficznych. W realizacji badawczej tego schematu czerpię obficie z dotychczasowych badań nad stylem Szymanowskiego i „systemami kompozytorskimi” w muzyce XX wieku oraz szczegółowych obserwacji własnych.

Marcin KRAJEWSKI jest doktorantem w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie pod kierunkiem dr hab. Iwony Lindstedt pracuje nad dysertacją pt. *Faktura utworu muzycznego: adekwatne ujęcie teoretyczne i metoda analizy*. Zajmuje się metodologią muzykologii, filozofią muzyki oraz twórczością wybranych kompozytorów XX wieku (m. in. Lutosławskiego, Strawińskiego, Bartóka i Szymanowskiego). Członek-założyciel Polskiego Towarzystwa Analizy Muzycznej, a także członek Związku Kompozytorów Polskich oraz Zarządu Towarzystwa im. Witolda Lutosławskiego.

Marcin KRAJEWSKI

Music Style as a System. Szymanowski's Case

The subject of research that is briefly mentioned in this paper is Karol Szymanowski's music style. The objective of the presentation is the description of this style in a consequent way, i.e. by means of invariable procedures that are easily discernible and defined as strictly as possible. The style is understood here in a general sense as a collection of properties present in the canon of Szymanowski's pieces and nowhere else (including, however, the examples of evident imitation). The subject discussed has been analyzed so far not quite consequently. The authors relied on intuition and associations which did not lead to the presentation of a style as an understandable (and not only perceptible) whole. The oeuvre of a composer is generally a collection of certain sound configurations. If we were to select certain general patterns, it would turn out that those patterns appear sometimes in a regular way – they create a stable combination of connections, i.e. certain system and they are, as such, specific to given work: they create its style. The characteristics of a style understood as a system include the establishment of abstraction principles, the revelation of patterns, description of their stable connections and selection of specific connections. In research realization of this subject, I refer to the existing state of research on Szymanowski's style as well as the XXth century "composition systems" and my own detailed observations.

Marcin KRAJEWSKI is a doctoral student in musicology at the University of Warsaw, where he is working on a dissertation concerning general theoretical issues of musical texture. His interest focuses on formalized methods of musical analysis, philosophy of music and the compositional techniques of selected 20th-century composers, including Karol Szymanowski, Witold Lutosławski, Igor Stravinsky, and Bela Bartók. He is a founding member of the Polish Society for Music Analysis (since 2015), as well as member of the Polish Composers' Union and the board of Witold Lutosławski Society.

Alicja MATRACKA-KOŚCIELNY

Anna Iwaszkiewiczowa – Karol Szymanowski

Anna Iwaszkiewicz – postać niezwykle: intelektualistka, komentatorka dzieł literackich, muzycznych, filozoficznych, niedoszła pianistka, niespełniona pisarka, wybitna tłumaczka prozy Prousta i Conrada, przyjaciółka wielu artystów (wśród których szczególne miejsce zajmował Karol Szymanowski) pozostaje wciąż postacią niedocenioną w polskiej kulturze.

W niniejszym referacie skoncentrowano uwagę na sformułowanych przez Annę Iwaszkiewicz przemyśleniach dotyczących ważnych zjawisk w literaturze muzycznej w kontekście postrzegania przez nią twórczości i osoby autora *Harnasiów*. Refleksje żony wybitnego poety-muzyka (nie pozostającej – wbrew obiegowym opiniom – wyłącznie w cieniu męża), m.in. na tematy współdziałania treści i formy w dziele muzycznym, związków muzyki z literaturą i filozofią, podejmowane przez Annę Iwaszkiewicz próby odkrywania tajemnic warsztatu kompozytorskiego Karola Szymanowskiego mogą stanowić przyczynek do badań nad biografią tego kompozytora.

Alicja MATRACKA-KOŚCIELNY jest muzykologiem, doktorem nauk humanistycznych. W latach 1984–2015 była związana z Muzeum Iwaszkiewiczów w Stawisku (najpierw jako kustosz–kurator, 2006–2015 jako dyrektor). Jest autorką oryginalnej koncepcji merytorycznej wszystkich form aktywności Stawiska, m.in. cykli *Dźwięk – Słowo – Obraz – Myśl*, *Akademia Myśli i Dźwięku*, *Festiwale Muzyczne Konfrontacje*. Jej zainteresowania naukowe dotyczą głównie problematyki związków słowa i muzyki (artykuły w czasopismach naukowych i publikacjach zwartych, książka *Muzyka na Stawisku*, 2014). Jest członkiem Związku Kompozytorów Polskich (2001–03 przewodnicząca Sekcji Muzykologów, aktualnie sekretarz generalny ZKP). Laureatka nagród: Związku Kompozytorów Polskich, Gloria Artis (2005), Marszałka Województwa Mazowieckiego (2007), Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2011, 2015).

Alicja MATRACKA-KOŚCIELNY

Anna Iwaszkiewicz – Karol Szymanowski

Anna Iwaszkiewicz – an incredible figure: an intellectualist, commentator of literary, music, and philosophical works, unrealized pianist, unfulfilled writer, outstanding interpreter of Proust's and Conrad's prose, the friend of many artists (among whom Karol Szymanowski occupied a special position) is still undervalued in Polish culture.

This paper focuses on Anna Iwaszkiewicz's reflections connected with important phenomena in music literature, especially her perception of Szymanowski and his works. The reflections of a wife of an outstanding poet-musician (contrary to popular belief not hiding in his shadow) on such issues as the interaction between the contents and form in the work of music, the relations between music, literature and philosophy, her attempts to reveal intricacies of Karol Szymanowski's workshop may be a contribution to the research on composer's biography.

Alicja MATRACKA-KOŚCIELNY, Ph. D., musicologist. Between 1984–2015 she worked in the Iwaszkiewicz Museum in Stawisko (first as a curator, then from 2006 as its director). She developed an original approach to all kinds of cultural activities in Stawisko, among them the series "Sound – Word – Image – Thought", "The Academy of Thought and Sound", and Musical Festivals "Confrontations". Her academic interests focus mainly on the issues relating to the interplay of sound and music. She is the author of the book *Music at Stawisko*. She has also published numerous articles in academic journals and other publications. She is a member of the Polish Composers' Union (in 2001–2003 was chair of the Musicology Section; now she holds the position of General Secretary of the Union). She has received the award of the Polish Composers' Union, the Gloria Artis in 2005, the award of the Marshal of the Mazowieckie Voivodeship in 2007, and the award of Minister of Culture and Cultural Heritage in 2011 and 2015.

Tomasz NOWAK

*Karol Szymanowski a muzycy ludowi
i badacze folkloru muzycznego*

Pobyty Karola Szymanowskiego w Zakopanem stały się okazją do kontaktów z badaczami podhalańskiego folkloru muzycznego, a za ich przyczyną także z muzykami ludowymi. Relacje Szymanowskiego z tymi ostatnimi – w przeciwieństwie do standardu reprezentowanego przez większość badaczy wywodzących się z muzykologicznej szkoły niemieckiej ówczesnej doby były bliskie, wręcz bezpośrednie, co rzutowało także na postrzeganie i przeżywanie samej materii muzycznej. Zresztą refleksyjna natura Szymanowskiego kazała mu się raczej orientować na poglądy przedstawicieli muzycznej folklorystyki węgierskiej, aniżeli na reprezentantów muzykologii porównawczej. Rok podwójnego jubileuszu jest najlepszą okazją do tego, by zwrócić uwagę na fakt, iż w zakopiańskim okresie działalności Szymanowskiego dostrzegamy dziś podejście, jakie zaczęło charakteryzować działalność folklorystów w drugiej połowie XX wieku, a więc po uwzględnieniu w badaniach etnomuzykologicznych zdobyczy antropologii.

Tomasz NOWAK jest doktorem habilitowanym, adiunktem w Instytucie Muzykologii UW, wykłada gościnnie w Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina. Zajmował się następującymi problemami badawczymi: proces przekazu tradycji muzycznej na Podhalu, tradycje muzyczne i taneczne społeczności polskiej na Kresach oraz mniejszości narodowych w Polsce, tradycje muzyczne Bali i Łużyc Górnych, przemiany koncepcji i formy tańca narodowego w Polsce. Autor trzech książek i blisko pięćdziesięciu artykułów naukowych oraz kilkudziesięciu tekstów popularno-naukowych. Laureat Nagrody "CLIO" 2006, Nagrody im. ks. prof. Hieronima Feichta (2007) oraz Nagrody za najlepszą pracę pisemną z zakresu historii muzyki polskiej (2016). Odznaczony m.in. Brązowym Krzyżem Zasługi oraz odznaką honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

Tomasz NOWAK

*Karol Szymanowski and Folk Musicians
as well as Music Folklore Researchers*

Karol Szymanowski's stay in Zakopane became an opportunity to meet the researchers of Podhale's music folklore and in consequence folk musicians. Szymanowski's relations with the latter – contrary to the standards established by the majority of researchers from musical German school of that time, were close, even direct which had an influence on the perception and experiencing of the music matter. Szymanowski's meditative nature made him turn towards the views of the representatives of Hungarian music folklore rather than the representatives of comparative musicology. In Szymanowski's Zakopane period, one can find many elements which became the basis for folklorists of later times, including the time after the anthropological breakthrough in ethnomusicology of the second half of the XXth century.

Tomasz NOWAK, Assistant Professor at the Institute of Musicology, University of Warsaw and guest lecturer at the Fryderyk Chopin University of Music. He is absorbed by such research issues as the process of handing down of music traditions in Podhale region, music and dance traditions in the Polish community of the Eastern Polish borders and national minorities in Poland, music traditions in the Bale and Upper Lusatia regions, and transformations of concept and form of national dance in Poland. He is the author of three books and nearly 50 research articles, as well as numerous popular science texts. He is a winner of the "CLIO" Award (2006), the Rev. Prof. Hieronim Feicht Award (2007) and the award for the best written work on the history of Polish music (2016). For his activity he was decorated with the Bronze Cross of Merit and the honorary badge "Merited for Culture". In 2016, he was awarded a postdoctoral degree (habilitation) in humanities.

Grzegorz PIOTROWSKI

*La lumière. Hélène Casella –
francuska przyjaciółka Karola Szymanowskiego*

Hélène Casella (1876–1952), pianistka-akompaniatorka i korepetytorka, paryżanka z urodzenia, była żoną Alfreda Caselli i przyjaciółką Maurice'a Ravela, należała do najpopularniejszych postaci paryskiego życia muzycznego w latach dwudziestych i trzydziestych XX wieku. Aktywnie zaangażowana w działalność *La société musicale indépendante* oraz „*La Revue musicale*”, czasopisma założonego przez Henry'ego Prunièresa, poznała w jego kręgu, w 1922 roku, Karola Szymanowskiego. Stała się wkrótce gorącą wielbicielek muzyki i osobowości kompozytora oraz niestrudzoną promotorką jego dzieł i bliskich mu ludzi, w tym Jarosława Iwaszkiewicza i wielu młodych muzyków. „Cóż to był za człowiek, jaka mądrość życiowa, jaka kultura, jaka zdolność do uczuć” – pisał po latach Iwaszkiewicz. Celem referatu jest refleksja nad biografią i osobowością Caselli — między innymi w świetle prowadzonych przeze mnie badań archiwalnych — oraz nad jej zasługami i obecnością w kulturze polskiej.

Grzegorz PIOTROWSKI, doktor muzykologii i wokalista. Kieruje Katedrą Kulturoznawstwa w Instytucie Badań nad Kulturą Uniwersytetu Gdańskiego i prowadzi klasę śpiewu jazzowego na Akademii Muzycznej w Gdańsku. Specjalizuje się w twórczości Jarosława Iwaszkiewicza i Kurta Weilla, muzyce popularnej, sztuce szkła. Ostatnio opublikował książkę *Muzyka popularna. Nasłuch i namysły* (2016).

Grzegorz PIOTROWSKI

La lumière. Hélène Casella – Karol Szymanowski's French Friend

Hélène Casella (1876–1952), a pianist and accompanist, a Parisian from birth, Alfredo Casella's first wife and Maurice Ravel's friend belonged to the most popular figures of music life of the 1920s and 30s in Paris. Actively involved in *La société musicale indépendante* and *La Revue musicale* (magazine founded by Henry Prunières), she met Karol Szymanowski (in 1922). She became an ardent admirer of the composer's music and personality and active promoter of his works as well as people close to him, including Jarosław Iwaszkiewicz and many young musicians. "What a person she was, what life wisdom, culture and capability of feelings," wrote after years Jarosław Iwaszkiewicz. The aim of the paper is a reflection on Casella's biography and personality in the light of my archival research and her presence and contribution to Polish culture.

Grzegorz PIOTROWSKI, Ph.D., musicologist and singer. Head of the Department of Cultural Studies at the Institute of Cultural Researches of the University of Gdańsk and lecturer of jazz singing at the Academy of Music in Gdańsk. He specializes in the oeuvre of Jarosław Iwaszkiewicz and Kurt Weill, popular music, and glass design. Recently he published the book *Popular Music. Listening and Thoughts* (2016).

Aleksander POLACZOK

*Muzyka Karola Szymanowskiego w jego małej ojczyźnie
(Tymoszwówka, Kamionka, Kropywnycki) w latach 1962–2017*

Po opuszczeniu przez Karola Szymanowskiego Ukrainy w końcu 1919 roku muzyka kompozytora wróciła do jego małej ojczyzny dopiero w roku 1962. Inicjatorami byli działacze kultury polskiej, ukraińskiej i rosyjskiej, dotychczas do nich też wykonawcy i muzykolodzy z Wielkiej Brytanii i Francji. Najważniejszym wydarzeniem jest Festiwal Muzyczny im. Karola Szymanowskiego, który został zapoczątkowany w 1992 roku, a od 2012 odbywa się corocznie. Imprezy festiwalowe mają miejsce w Kropywnyckim, Tymoszwówce, Kamionce, Kijowie. Ich głównymi organizatorami są Muzeum im. K. Szymanowskiego oraz Stowarzyszenie „Polonia” im. K. Szymanowskiego w Kropywnyckim. W 2017 roku Festiwal zmienił swą nazwę na „Jesień z muzyką Karola Szymanowskiego”. Szereg inicjatyw podejmuje też Muzeum w Kamionce, które sprawuje opiekę nad Izbą Pamięci K. Szymanowskiego w Tymoszwowieckiej Szkole im. K. Szymanowskiego. W małej ojczyźnie kompozytora zostały wykonane niemal wszystkie dzieła Szymanowskiego na skrzypce i fortepian, *IV Symfonia*, dwa kwartety smyczkowe, kilka cykli wokalnych i in. Chór z Kropywnyckiego jako pierwszy na Ukrainie wykonał w całości *Pieśni kurpiowskie*. Muzykę Szymanowskiego w Kropywnyckim wykonywali m.in. Olga i Natalia Pasiecznik, Galina Pisarenko, Monika Sikorska-Wojtacha, Bogodar Kotorowicz, Jonathan Powell, Józef Ermiń, Ludmiła Wojnarowska, Lidia Futorska oraz Sonia Suldina i Marianna Humetska.

Aleksander POLACZOK jest muzykologiem, absolwentem Konserwatorium im. Piotra Czajkowskiego w Moskwie. Dyrektor artystyczny Festiwalu Muzycznych im. Karola Szymanowskiego, konferencji naukowych (m.in. *Karol Szymanowski a Ukraina*, 1993; *Karol Szymanowski i Jego Mała Ojczyzna*, 2012). Członek zespołów folklorystycznych *Wirtualna Wieś*, *Młyneczek*. W ich składzie występował w Polsce, Rosji, Holandii, Francji. Założyciel (w 1991) Muzeum Kultury Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Kropywnyckim oraz jego dyrektor w latach 1991–1993 i od 2012. Od 2002 nauczyciel w szkołach muzycznych, prezes Stowarzyszenia Polaków *Polonia* im. K. Szymanowskiego w Kropywnyckim. Redaktor i jeden z autorów publikacji *Polacy na Ziemi Kirowogradzkiej* (2006) oraz *Losy Polaków na Ziemi Kirowogradzkiej* (2008).

Oleksandr POLIACHOK

Karol Szymanowski's Music in his Little Homeland (Tymoszwówka, Kamionka, Kropywnycki) in the Years 1962–2017

After Karol Szymanowski's departure from Ukraine at the end of 1919, his music did not come back to his little homeland until 1962. The initiators were the activists of Polish, Ukrainian and Russian culture accompanied by performers and musicologist from Great Britain and France. In 1992, the Karol Szymanowski Music Festival was established by the Karol Szymanowski Museum and the Karol Szymanowski "Polonia" Society in Kropywnycki. A lot of initiatives have been undertaken by the Museum in Kamionka which takes care of the Karol Szymanowski Memorial Room in the Karol Szymanowski School in Tymoszwówka. Within this period, in Tymoszwówka, Kamionka, Kropywnycki and Kiev almost all Szymanowski's works for violin and piano have been performed as well as Symphony no.4, two string quartets and a couple of vocal cycles. The Choir from Kropywnycki as the first one in Ukraine performed the whole Songs from Kurpie.

Oleksandr POLIACHOK is Ukrainian musicologist. He graduated from the Moscow State P. I. Tchaikovsky Conservatoire (1986). He is the founder and Artistic Director of the Karol Szymanowski Music Festival (since 1992), the organiser of conferences devoted to Karol Szymanowski (1993, 2012, 2013), the founder (1991) and director (1991–1993, and again since 2012) of the Szymanowski Museum of Musical Culture in Kropywnytskyi. He is the author of articles about the life and work of Karol Szymanowski. He is the Head of the Polish Association of the Kirovohrad Region "Polonia" (since 2002), the editor and co-author of the collections of articles *The Poles in Kirovohrad Region* (2006) and *The Destinies of Poles in Kirovohrad Region* (2008). He is also a member of the folk groups *Virtual Village* and *Mlynchok*.

Dymitr POLACZOK

*Rola muzyki wokalne w ewolucji twórczej Karola Szymanowskiego
(pogląd ukraiński)*

Postać Karola Szymanowskiego od dawna przyciąga uwagę ukraińskich muzykologów, lecz badania jego muzyki wokalne na Ukrainie były neliczne. Dokładna analiza spuścizny wokalne kompozytora pozwala dokonać znacznych korekt w zakresie ustalonego w ukraińskiej muzykologii sposobu rozumienia ewolucji twórczej Szymanowskiego, a także uściślić periodyzację jego twórczości. W swojej muzyce wokalne Szymanowski reprezentuje główne estetyczne i stylistyczne tendencje epoki modernizmu (secesji), w której współistniały zjawiska takie, jak postromantyzm, impresjonizm i neofolklorizm. Pieśni Szymanowskiego posiadają również takie cechy modernistyczne, jak dążenie do poszukiwań, synteza artystyczna (synteza sztuk), dialog kultur i epok etc. W tym sensie Karol Szymanowski jest typowym kompozytorem swego czasu. Jednakże unikalność jego drogi twórczej polega (między innymi) na bardzo ważnej roli muzyki wokalne. Znamienne, że właśnie utwory wokalne miały przełomowe znaczenie na pograniczu różnych okresów twórczości kompozytora (*Pieśni miłosne Hafiza*, *Śtopiewnie*). W pierwszej połowie XX wieku, kiedy w porównaniu z epoką romantyzmu pieśń nieco straciła swoje znaczenie w hierarchii gatunków muzycznych, dla Szymanowskiego muzyka wokalna została jednym z kluczowych sposobów wyrażania siebie.

Dmytro POLIACHOK

*The Role of Vocal Music in Karol Szymanowski's Artistic Evolution
(Ukrainian Point of View)*

Although Karol Szymanowski has attracted some attention of Ukrainian musicologists for a long time, the state of research on his vocal music in Ukraine is not impressive. A careful analysis of composer's vocal heritage makes it possible to introduce significant corrections into the understanding of Szymanowski's artistic evolution as perceived by Ukrainian musicology as well as make the periodization of his works more precise. In his vocal music, Szymanowski represents the main aesthetic and stylistic tendencies of modernism (the Secession) in which such phenomena as Post-romanticism, Impressionism and Neo-folklore co-exist. Szymanowski's songs have also such modernist features as the quest, artistic synthesis (synthesis of arts), dialog of cultures, epochs, etc. In this sense, Karol Szymanowski is a typical composer of his time. However, the uniqueness of his artistic way lies, among others, in a very important role of vocal music. It is significant that vocal pieces marked a breakthrough in different periods in the composer's work (*The Love Songs of Hafiz*, *Stopiewnie*). In the first half of the XXth century when song, in comparison to Romanticism, lost its importance in the hierarchy of music genres, for Szymanowski vocal music became one of the key ways of self-expression.

Dymitr POLACZOK jest muzykologiem, absolwentem Narodowej Akademii Muzycznej Ukrainy im. Piotra Czajkowskiego w Kijowie (2010, studia doktoranckie – 2013). Autor artykułów o życiu i twórczości Karola Szymanowskiego oraz dysertacji doktorskiej poświęconej jego muzyce wokalne (2014). Wykładowca historii muzyki w Narodowej Akademii Muzycznej Ukrainy w Kijowie, kierownik Studenckiego Stowarzyszenia Naukowego w tej instytucji, organizator studenckich konferencji muzykologicznych. W latach 2006–2010 był organistą rzymsko-katolickiej parafii pw. św. Aleksandra w Kijowie. Członek zespołów folklorystycznych *Drewo*, *Młyneczek*, *Wirtualna Wieś*, *Perekotypole* w których składzie występował w Polsce, Niemczech, Serbii, Litwie, Rosji i na Białorusi.

Dmytro POLIACHOK is Ukrainian musicologist. He graduated from the Kiev National Tchaikovsky Music Academy of Ukraine (2010) and gained a Ph. D. in 2014 (with a thesis about Szymanowski's vocal music). He is the author of articles about the life and work of Karol Szymanowski. He teaches history of music at the Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music (NMAU) in Kiev, being also the Head of the Research Student Association and an organizer of student music conferences. He worked as an organist at St. Alexander Roman Catholic Church in Kiev (2006–2010) and now he is a member of the folk groups *Drewo*, *Mlynchok*, *Virtual Village* and *Perekotypole*.

Radosław ROMANIUK
*Karol Szymanowski jako bohater utworów
Jarosława Iwaszkiewicza*

Analiza strategii obecności Karola Szymanowskiego w dziele Jarosława Iwaszkiewicza. Materiałem źródłowym będą: 1) utwory eseistyczne pisarza, w których przyjmuje on rolę obiektywnego historycznego świadka; 2) teksty artystyczne, gdzie Szymanowski staje się prototypem lub jednym z prototypów bohatera literackiego; 3) utwory Iwaszkiewicza dedykowane kompozytorowi lub takie, których staje się on intencjonalnym adresatem. Różnice między tymi formami portretowania przyjmują rozpiętość, jaka istnieje między fotografią, dziełem malarskim i portretem imaginacyjnym, wywołanym w wyobraźni. Wszystkie trzy formy uzupełniają się – posiadają elementy wspólne i odmienne, różnie bywają w nich postawione akcenty, różne formy przyjmuje w nich dyskusja z bohaterem. Zestawienie to pokaże obecność Szymanowskiego w twórczości Iwaszkiewicza zarówno w wymiarze indywidualnej osobowości twórcy, jak też – co ważniejsze może – jako nosiciela i rzecznika problemów, z którymi pisarz ze Stawiska się zmagał, i które potrafił formułować dopiero tworząc artystyczne portrety swego kuzyna, współpracownika i przyjaciela.

Radosław ROMANIUK jest literaturoznawcą, edytorem. Autor tomu szkiców poświęconych myśli filozoficzno-religijnej Lwa Tołstoja *Dramat religijny Tołstoja* (2004) i zbioru esejów biograficznych *One. Kobiety, które kochały pisarzy* (wyd. 1 – 2006, wyd. 2 – 2014), prezentującego portrety Nadieżdy Mandelsztam, Anny Iwaszkiewiczowej, Zofii Tołstojowej i Marii Kasprowiczowej. Szkic o Marii Kasprowiczowej doczekał się osobnego wydania nakładem Stowarzyszenia Przyjaciół Twórczości Jana Kasprowicza jako: *Talent do życia. O Marii Kasprowiczowej* (2008). W 2012 roku opublikował pierwszy tom książki *Inne życie. Biografia Jarosława Iwaszkiewicza* wyróżniony rok później przez miesięcznik „Nowe Książki” nagrodą dla książki roku. Jesienią 2017 roku ukaże się jej tom drugi. Autor kilkudziesięciu artykułów naukowych dotyczących literatury polskiej i rosyjskiej oraz dzieła i biografii Iwaszkiewicza, opublikowanych w tomach zbiorowych i czasopiśmie. Opracował i opublikował osiem tomów dzienników, korespondencji, przekładów i esejów Iwaszkiewicza, Jeleńskiego i Miłosza. Mieszka w Warszawie i we wsi Orzeszkowo na Białostocczyźnie.

Radosław ROMANIUK
Karol Szymanowski as a Hero in Jarosław Iwaszkiewicz's Works

The analysis of a strategy of Karol Szymanowski's presence in Jarosław Iwaszkiewicz's works. The source materials include: 1) writer's essays in which he adopts the role of an objective historical witness; 2) artistic texts in which Szymanowski becomes a prototype or one of the prototypes of a literary hero; 3) Iwaszkiewicz's works dedicated to the composer or the ones whose intentional addressee he becomes. The differences between these ways of portrayal resemble the ones between a photography, painting and imaginative portrait produced by our imagination. All three forms complement each other – they have similar and different elements; their accents are imposed differently and the discussion with the hero differs too. This configuration shows the presence of Szymanowski in Iwaszkiewicz's works both in the dimension of an artist's individual personality and, what is even more important, a carrier and spokesman of problems which the writer from Stawisko had to deal with and was able to formulate having created artistic portraits of his cousin, collaborator and friend.

Radosław ROMANIUK is a literary scholar, editor, and the author of a volume of sketches devoted to the philosophical-religious thoughts of Leo Tolstoy, *Religious Drama of Tolstoy* (2004) as well as the collection of biographical essays *Women Who Loved Writers* (2006, 2nd edition 2014) presenting portraits of Nadezhda Mandelstam, Anna Iwaszkiewicz, Sofia Tolstoy and Maria Kasprowicz. Romaniuk's sketch of Maria Kasprowicz has been published by the Association of Friends of the Works of Jan Kasprowicz as *Talent for Life. About Maria Kasprowicz* (foreword by Roman Loth, Zakopane 2008). In 2012, he went on to publish the first volume of *Other Life. Biography of Jarosław Iwaszkiewicz* which the following year was awarded Book of the Year by the monthly magazine, *Nowe Książki*. The second volume will be released in the autumn of 2017. He is also the author of dozens of scholarly articles on Polish and Russian literature as well as a number of works and biographies of Iwaszkiewicz, published in collective volumes and periodicals. He has produced and published eight volumes of diaries, correspondence, translations and essays by Iwaszkiewicz, Jeleński and Miłosz. He currently resides in both Warsaw and the village of Orzeszkowo near Białystok.

Iryna SIKORSKA
*Król Roger Karola Szymanowskiego a współczesne mu
tendencje w ukraińskiej twórczości operowej*

Opera *Król Roger* to wybitne dzieło Karola Szymanowskiego, które zyskało międzynarodowe uznanie. Oczywiście jest, że *Król Roger* ma dużo wspólnego z operami *Kawaler srebrnej róży* Richarda Straussa oraz *Peleas i Melisanda* Claude'a Debussy'ego. W pewien sposób odzwierciedliła się w nim fascynacja Szymanowskiego Igorem Strawińskim (np. orientalizm w operze *Słowik*). Niemal równocześnie Sergiusz Prokofiew pracował nad *operą Ognisty Anioł* – z *Królem Rogerem* jednoczą to dzieło idee filozoficznego mistycyzmu i ukryty symbolizm. Owe modernistyczne tendencje, rozpowszechnione w kręgach artystycznych Europy, były odległe od podejścia kompozytorów ukraińskich, którzy przeważnie demonstrowali w swych utworach trendy romantyczne, wyrażane poprzez rozmaite legendy, historie, mitologie (*Kupalska iskra* Borysa Pidgoreckiego, *Na Wielkanoc ruszał* Mykoły Leontowicza, i in.). Starożytny świat przyciągał Mykotę Łysenkę (*Safona*), Kyryla Stecenkę (*Ifigenia w Taurydzie*). Modernistycznymi poszukiwaniami naznaczony jest m.in. *Nokturn* i *Sen nocy letniej* Łysenki, *Bajka skat* Jarosława Łopatyńskiego, *Czarownica śniegu* Fedira Jakymenki. Dzięki trudnemu językowi muzycznemu, ostrej harmonice, wyszukany melodiom, itp., najbliższe Szymanowskiego sytuuje się jednak Borys Janowski i jego dzieła sceniczne.

Iryna SIKORSKA jest muzykologiem, absolwentką Konserwatorium im. A. Neżdanowej w Odessie oraz Instytutu Sztuk Pięknych w Kijowie, Folklorystyki i Etnologii Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, gdzie uzyskała stopień doktora. Od 1993 roku jest pracownikiem tej instytucji. Jest autorką ok. 60 artykułów dotyczących historii muzyki ukraińskiej, w tym opery, operetki, musicalu, współczesnego życia muzycznego. Redaktor naczelna tomu II i IV *Ukraińskiej Encyklopedii Muzycznej* (zastępca red. naczelnego w tomach I i III tej encyklopedii) oraz zbiorów artykułów. Aktywnie pracuje jako krytyk muzyczny i dziennikarz.

Iryna SIKORSKA
*Karol Szymanowski's King Roger and the Tendencies Present
at that Time in Ukrainian Operatic Works*

King Roger opera is an outstanding work by Karol Szymanowski that achieved international recognition. It is obvious that *King Roger* has some common elements with Richard Strauss's *Der Rosenkavalier* and Claude Debussy's *Pelléas et Mélisande*. In a way, in this work one can find the composer's fascination with Igor Stravinsky's works (orientalism of *The Nightingale* opera). On the other hand, philosophical mysticism and hidden symbolism of *King Roger* can be also found in a composed at the same time opera *The Fiery Angel* by Sergei Prokofiev. In the works by Ukrainian composers of that time we do not find these modernist tendencies – instead, romantic trends prevail, with themes based on various legends, stories and mythology. Modernist experiments are visible in such operas as Mykola Lysenko's *Nocturne* and *Midsummer Night's Dream*, Jaroslav Lopatinsky's *The Tale of Rocks*, Fedir Jakymenko's *The Snow Witch*. However, the works closest to Szymanowski are stage compositions by Borys Janovsky due to their difficult musical language, sharp harmonics and sophisticated melodies.

Iryna SIKORSKA is a musicologist, she has been awarded a Ph.D. She graduated from the A. Nezdanova Odessa Conservatoire and the Institute of Fine Arts in Kiev, Folklore, and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine – ISFE NANU (doctoral studies). Since 1993, she has been a researcher (now a senior researcher) at ISFE NANU. She is the author of many articles (ca. 60) on the history of Ukrainian music, including operas, operettas, musicians and contemporary music. She is editor-in-chief of volumes II and IV of the *Ukrainian Encyclopedia of Music*. She is also active as a music critic and journalist.

Iwona SOWIŃSKA
Szymanowski i kino

Związki Szymanowskiego z kinem omawiam biorąc pod uwagę trzy aspekty. Pierwszy obejmuje (nieliczne) wypowiedzi kompozytora na temat kina i własnych doświadczeń jako widza, a także jego bliskie kontakty prywatne i zawodowe z kilkoma filmowcami. Przyjaźnie te nie przyniosły jednak rezultatów w postaci współpracy kompozytora z rodzimą kinematografią, choć istniały takie projekty. Drugi aspekt dotyczy osoby i twórczości kompozytora jako bohatera filmów dokumentalnych (w tym oświatowych) i fabularnych. Wprawdzie Szymanowski nie doczekał się dotąd filmowej biografii, lecz jego rysy nadal postaciom ze swoich powieści m.in. Witkacy i Iwaszkiewicz. W filmowych adaptacjach ich dzieł ożywa więc „legenda biograficzna” tego artysty. Aspekt trzeci to obecność muzyki Szymanowskiego w kilkunastu filmach niemających bezpośredniego związku z jego biografią (ani niebędących „widowiskami” opartymi na jego utworach – te celowo pomijam), traktowana jako świadectwo dzisiejszej recepcji tej twórczości.

Iwona SOWIŃSKA jest doktorem habilitowanym, adiunktem w Instytucie Kultury Uniwersytetu Jagiellońskiego. Autorka trzech monografii: *Dźwięki i obrazy. O słuchaniu filmów* (2001), *Polska muzyka filmowa 1945–1968* (2006), *Chopin idzie do kina* (2013); współautorka i współredaktorka wielotomowej *Historii kina*. Zajmuje się historią kina polskiego i światowego oraz kinem współczesnym, specjalizuje w muzyce filmowej.

Iwona SOWIŃSKA
Szymanowski and the Cinema

The connections between Szymanowski and the cinema are discussed in three aspects. The first one involves the composer’s (sparse) comments on the cinema and his own experiences as a viewer. It also refers to Szymanowski’s close private and professional contacts with some filmmakers. Those friendships did not result in the collaboration of the composer with national cinematography though there were such projects. The second aspect refers to the composer being the main character of documentaries (including the educational ones) and feature films. There has been no Szymanowski’s film biography so far, but the composer’s features can be noticed in some characters created by Witkacy and Iwaszkiewicz in their novels. In this way, in film adaptations of these works the “biographic legend” of the composer is revived. The third aspect is connected with the presence of Szymanowski’s music in a couple of films (neither related to his biography nor being “spectacles” based on his compositions – such cases are left out on purpose) which is treated as a testimony of modern reception of his work.

Iwona SOWIŃSKA is an Assistant Professor at the Institute of Cultural Studies of the Jagiellonian University. She is the author of three books: *Sounds and Images. Listening to the Movies* (2001), *Polish Film Music 1945–1956* (2006), *Chopin Goes to the Cinema* (2013), and many articles concerning the history and theory of the theatre, film music and contemporary cinema.

Anna TENCZYŃSKA
*„Jeszcze kiedyś w Tymoszwówce...”.
Iwaszkiewicz słucha Szymanowskiego*

Referat to propozycja mikrolektury utworów poetyckich Jarosława Iwaszkiewicza, w których obecne są odniesienia do elementów konkretnych kompozycji instrumentalnych oraz wokalnoinstrumentalnych Karola Szymanowskiego i wybranych aspektów jego twórczości, najczęściej ukazanych w kontekście dyskursu biograficznego kompozytora. Tytułowa formuła stanowi nawiązanie do opublikowanego niepełna dekadę po jego śmierci w „Ruchu Muzycznym” i w „Nowinach Literackich” wiersza *Słuchając muzyki Karola Szymanowskiego*, wyróżniającego się prostotą formalną na tle pozostałych analizowanych tekstów, w których nierzadkie są złożone odniesienia do twórczości autora *III Symfonii* op. 27 (jak *Artur* z tomu *Muzyka wieczorem*, rozpoczynający się dokładnym cytatem z *Pieśni o nocy*, czy będące kontrafakturą pieśni *Łabędź* op. 7 wiersze z tomu *Ciemne ścieżki*). Formuła ta ujawnia mniej oczywisty sens w konfrontacji z takimi wierszami jak *Deszcz* z tomu *Śpiewnik włoski*, którego podmiot słucha nie muzyki Szymanowskiego, ale samego kompozytora grającego fragment dramatu muzycznego Wagnera, *Tristan i Izolda*.

Anna TENCZYŃSKA jest doktorem literaturoznawstwa, adiunktem w Zakładzie Komparatystyki Instytutu Literatury Polskiej UW, współzałożycielką Pracowni Badań Intersemiotycznych i Intermedialnych w tym Instytucie. Zainteresowania naukowe: komparatystyka (zwłaszcza relacje między literaturą a muzyką), poetyka historyczna, metodologia badań literackich, praktyka przekładowa. Członkini-założycielka Polskiego Stowarzyszenia Komparatystyki Literackiej, sekcji naukowej Towarzystwa Muzycznego im. Karola Szymanowskiego, Stowarzyszenia De Musica i Stowarzyszenia Tłumaczy Literatury. Autorka prac o relacjach literatury i muzyki oraz przekładów z zakresu teorii literatury, komparatystyki, teorii sztuki i muzykologii, w tym książki *A Theory of Art* Karola Bergera (2000), w Polsce opublikowanej pod tytułem *Potęga smaku. Teoria sztuki* (2008).

Anna TENCZYŃSKA
“One more time in Tymoszwówka...” Iwaszkiewicz Listens to Szymanowski

The paper is a suggestion for micro-reading of poetic works by Jarosław Iwaszkiewicz in which one can find references to certain elements from specific instrumental and vocal-instrumental compositions by Karol Szymanowski and chosen aspects of his work, most often presented in the context of a biographical discourse of the composer. The title refers to the poem *Listening to Karol Szymanowski’s music*, published less than a decade after his death in *Ruch Muzyczny* and *Nowiny Literackie*. The poem with its formal simplicity distinguishes from other analyzed texts in which the references to Szymanowski’s works are complex (e.g. *Arthur* from volume *Music in the Evening*, starting with an exact quotation from *Song of the Night*, or poems from *Dark Paths* which are contra-texture to song *The Swan* op.7) The title is less obvious when confronted with such poems as *The Rain* from *Italian Songbook*: here the subject does not listen to Szymanowski’s music but to the composer himself playing and interpreting Wagner’s music drama *Tristan and Isolde*.

Anna TENCZYŃSKA, Ph. D., lectures at the Comparative Literature Department of Warsaw University. Her research interests centre on the relationship between literature and music. She is a member of the Intersemiotic and Intermedial Research Group at the Institute of Polish Literature (Warsaw University), the Polish Comparative Literature Association, the Karol Szymanowski Music Society and the Polish Literary Translators Association. She is the author of several articles about relationships between literature and music as well as the translator of numerous works devoted to literary theory, comparative literature, art theory and musicology, including Karol Berger’s *A vTheory of Art* (New York, 2000), translated into Polish as *Potęga smaku. Teoria sztuki* (Gdańsk 2008).

Marcin TRZĘSIOK

Beauty Radiated in Eternity.

Eugeniusza Knapika mimowolna rozmowa z Szymanowskim

W kompozycji *Beauty Radiated in Eternity* (2012) na chór i orkiestrę symfoniczną Eugeniusz Knapik sięgnął po tekst Hafiza. Jej osią jest ekstatyczny taniec instrumentalny, obramowany częściami zewnętrznymi z udziałem chóru, utrzymanymi w aurze modernistycznej nocy mistycznej. Te okoliczności pozwalają zapytać o związek tego dzieła z *III Symfonią „Pieśń o nocy”* Karola Szymanowskiego, a szerzej – o echa twórczości Szymanowskiego w muzyce Knapika. Knapik jest twórcą, który – inaczej niż jego nauczyciel, Henryk Mikołaj Górecki – prawie nie stosuje świadomych zabiegów intertekstualnych (cytatów, aluzji). Łączy go jednak z Góreckim bezwarunkowa cześć dla Szymanowskiego, którego muzykę słyszy jednak „z daleka” (np. trudno znaleźć u niego echa dzieł Szymanowskiego z okresu narodowego). Być może sensowną strategią śledzenia tego wpływu jest przyjęcie optyki Harolda Blooma i odszukiwanie tzw. „ścieżek zapominania”, które – nieświadomie – prowadzą do Szymanowskiego, a zwłaszcza do *III Symfonii*. Z drugiej strony, zdaje się, że „filozofia” tej kantaty, w której „dionizyjskość” ma najwyraźniej negatywne konotacje, wykazuje mniej zbieżności z Szymanowskim niż środki czysto muzyczne.

Marcin TRZĘSIOK

Beauty Radiated in Eternity.

Eugeniusza Knapika mimowolna rozmowa z Szymanowskim

In composition *Beauty Radiated in Eternity* (2012) for choir and symphony orchestra, Eugeniusz Knapik reached for Hafiz's text. The axis of the piece is an ecstatic dance framed with external parts with the participation of choir held in the aura of modernist mystical night. These circumstances let us ask the question about the connections between this composition and Karol Szymanowski's *Symphony no.3* 'Song of the Night', and in a broader context, about the overtones of Szymanowski's work in Knapik's music. Knapik is a composer who, unlike his teacher – Henryk Mikołaj Górecki, does not use conscious intertextual means (quotations, allusions) almost at all. However, he shares with Górecki unconditional reverence for Szymanowski whose music he hears "from a distance" yet (e.g. it is hard to find in his works the echoes of works from Szymanowski's national period). Perhaps, the sensible strategy to track this influence is to adopt Harold Bloom's perspective and look for the so-called "paths of forgetfulness" which, unconsciously, lead to Szymanowski, especially *Symphony no.3*. On the other hand, it seems that "philosophy" of this cantata in which "Dionysianism" has negative connotations shows less convergence with Szymanowski than pure musical means of expression.

Marcin TRZĘSIOK, doktor habilitowany, absolwent Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, a obecnie profesor tej uczelni. W latach 1999–2000 studiował na Uniwersytecie Wiedeńskim (stypendium im. J.G. Herdera). Laureat Nagrody im. ks. prof. Hieronima Feichta oraz Nagrody Honorowej Związku Kompozytorów Polskich. Opublikował książki: *Krzywe zwierciadło proroka. Rzecz o Księżycowym Pierrocie Arnolda Schönberga* (2002); *Pieśni drzemią w każdej rzeczy. Muzyka i estetyka wczesnego romantyzmu niemieckiego* (2009); *Dyptyk tragiczny. Muzyka i mit w Królu Edypie i Apollu Igora Strawińskiego* (2015). Zajmuje się estetyką muzyki XIX i XX wieku.

Marcin TRZĘSIOK is an Associate Professor at the Karol Szymanowski Academy of Music in Katowice. A graduate of the Academy of Music in Katowice, in the years 1999–2000 he studied at the University of Vienna (J.G. Herder Scholarship). He is a winner of the Rev. Prof. Hieronim Feicht Award (2007) and Honorary Award of the Polish Composers' Union. He is the author of *The Prophet's Distorting Mirror. On Arnold Schoenberg's Pierrot Lunaire* (2002), *A Song Sleeps in All Things. Music and Aesthetics of Early German Romanticism* (2009), *The Tragic Diptych. Music and Myth in Igor Stravinsky's Oedipus Rex and Apollo* (2015). Main interests: aesthetics of XIXth- and XXth-century music.

Małgorzata ZAWADZKA

O Szymanowskim z troską

– listy Jarosława Iwaszkiewicza i Héléne Kahn-Caselli

W styczniu 1925 roku Jarosław Iwaszkiewicz pojechał do Paryża po raz pierwszy. Od pierwszych chwil jego paryską przewodniczką stała się – na prośbę Karola Szymanowskiego – Héléne Kahn-Casella, paryżanka, pianistka-akompaniorka, niestrudzona bywalczyni salonów i sal koncertowych. Znajomość szybko przerodziła się w przyjaźń trwającą przez ponad ćwierćwiecze – do śmierci Caselli w 1952 roku. Oboje Iwaszkiewiczowie przez wszystkie te lata prowadzili z nią korespondencję, której znakomita większość zachowała się do dziś i znajduje się obecnie w zbiorach Muzeum w Stawisku. Listy są na tyle ciekawe, szczególnie z uwagi na treści muzyczne, że Iwaszkiewicz przewidywał ich publikację i nawet sam wstępnie przygotowywał je do druku. Osobą, która nieustannie pojawia się na kartach tej korespondencji jest Karol Szymanowski – widziany jako wielki kompozytor, ale przede wszystkim jako kuzyn i przyjaciel. Referat przedstawia prywatne oblicze kompozytora i jego bliską, choć czasem trudną relację z autorami listów.

Małgorzata ZAWADZKA

About Szymanowski with Concern

– Jarosław Iwaszkiewicz and Héléne Kahn-Casella's Letters

In January 1925 Jarosław Iwaszkiewicz went to Paris for the first time. From the very beginning his Parisian guide was, at the Karol Szymanowski's request, Héléne Kahn-Casella – a Parisian, pianist and accompanist, an ardent concert-goer and socialite. Their relation quickly turned into friendship which lasted more than a quarter of a century until Casella's death in 1952. Both Iwaszkiewicz and his wife exchanged letters with Casella, most of which have been preserved and collected in Stawisko Museum. The letters are so interesting, especially when it comes to their musical content that Iwaszkiewicz planned their publication and even prepared them for printing. The person who appears in this correspondence all the time is Karol Szymanowski – perceived as a great composer but, first of all, a cousin and a friend. The paper presents a private side of a composer and his close, though sometimes troubled relations with the authors of the letters.

Małgorzata ZAWADZKA jest absolwentką Instytutu Romanistyki oraz Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego, doktorem nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa. Rozprawę doktorską zatytułowaną *Jean Cocteau: le poète face aux arts plastiques* obroniła w 2013, rok później praca ta ukazała się nakładem Wydawnictw UW. Obecnie pracuje jako kustosz w Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku, gdzie zajmuje się naukowym opracowaniem zbiorów ikonograficznych oraz wykładu literaturę w Instytucie Neofilologii Uniwersytetu w Białymstoku.

Małgorzata ZAWADZKA graduated from the Institute of French Studies and from the Institute of Art History of the University of Warsaw; she completed her Ph. D. in humanities in the field of literary studies. She is a lecturer at the Institute of Modern Languages in the University of Białystok and a curator at the Museum of Anna and Jarosław Iwaszkiewicz in Stawisko. Her specialist areas of interest are the relationship between literature and visual arts and the history of photography. She has published some articles and books focused on these subjects, including: *Will be Making Photographs in Colours...* (2013), *Jean Cocteau: le poète face aux arts plastiques* (2014), *Stawisko – House of Art, House without Borders* (2016).

40 lat

Towarzystwa Muzycznego
im. Karola Szymanowskiego

Szymanowski

Komitetowi Honorowemu obchodów jubileuszu przewodniczy
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda

Komitet Honorowy obchodów Jubileuszu 40-lecia Towarzystwa Muzycznego im. Karola Szymanowskiego /
Honorary Committee for the 40th anniversary of founding of the Karol Szymanowski Music Society

- Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej / President of the Republic of Poland **Andrzej Duda** (Przewodniczący / Chairman)
- Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego /
Deputy Prime Minister, Minister of Culture and National Heritage prof. dr hab. **Piotr Gliński**
- Marszałek Województwa Śląskiego / Marshal of the Silesia Region **Wojciech Satuga**
- Marszałek Województwa Małopolskiego / Marshal of the Małopolska Region **Jacek Krupa**
- Starosta Powiatu Tatrzańskiego / Starost of the Tatra County **Piotr Bąk**
- Burmistrz Miasta Zakopane / Mayor of the City Zakopane **Leszek Dorula**
- Prezydent Miasta Katowice / Mayor of the City Katowice **Marcin Krupa**
- JM Rektor Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach /
Rector of the Karol Szymanowski Academy of Music in Katowice prof. dr hab. **Władysław Szymański**
- Prezes Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej / Chairman of the Katowice Special Economic Zone **Piotr Wojaczek**

www.szymanowski.zakopane.pl

www.szymanowski-competition.com

MECENAT: **Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

****
GRAND HOTEL
Stamary

Stowarzyszenie Autorów
ZAiK

PARTNERZY:

INSTYTUCJA KULTURY
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO

PATRONAT
MEDIALNY:

Kierownictwo artystyczne: **Joanna Domańska**
Koordynacja: **Aleksandra Żemła**
Grafika i druk: **dwajeden.com**